POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU

CIENA 20 KUNA BROJ 13

USTAŠA

VIESTNIK HRVATSKOG USTAŠKOG OSLOBODILAČKOG POKRETA

SRETAN UZKRS!

UZKRSNE MISLI

Uzkrs! . . . Peti Uzkrs u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Onaj prvi bio je Uzkrs pobjede i slavlja, Uzkrs radosti i slobode . . . Uzkrsi, koji su sliedili iza prvoga, bili su za cieli hrvatski narod dani borbe i žrtve. Popaljena sela, srušene crkve, ubijene tisuće nevinih nisu nam dopuštali, da podpuno utonemo u veseli blagdan Uzkrsa. Prolivena krv i ugasli domovi dozivali su naše misli k sebi, k stvarnosti, k težkoj i krvavoj našoj stvarnosti. Ali mi smo kršćani i svoje misli dižemo k nebu, te po svojoj kršćanskoj dužnosti i običaju slavimo ovaj Uzkrs kao dan, koji donosi utjehu našim dušama.

Uzkrsnuće Onoga, koji je nepravedno osudjen na smrt, zadovoljava povriedjenu pravdu, ali izpunja i naša srdca radošću radi pobjede nad zlom i nepravdom.

Isus je uzkrsnuo i time pobiedio one, koji su Ga progonili, na smrt osudili, bičevali i propeli. Pobiedio je svoje neprijatelje i bjelodano dokazao, da je Sin Božji i Spasitelj Svieta.

Ali naše misli u ovim radostnim uzkrsnim časovima ne izcrpljuju se samo u pobožnom ganuću. One i ovoga časa lete po dragoj hrvatskoj zemlji i susreću borce na postavima i u pokretima, koji ni ovoga dana nemaju mira, koji i na dan samog Uzkrsa proživljuju golgotu borbe, penju se kalvarijom patnje i žrtava. Oni svoje patnje podnose radostno, jer znaju, zašto i radi čega ih podnose. Znaju, da je iza Golgote sliedilo Uzkrsnuće, znaju, da je poslije Velikog Petka došao Uzkrs. Tako vjeruju tvrdo i nepokolebivo, da će i poslije njihovih težkih dana, poslije krvavih žrtava svanuti dan radosti, dan pobjede. Propeti Spasitelj, čije je krvave ruke i noge hrvatski narod i ovog Velikog Petka ljubio s vjerom i ljubavlju, neka blagoslovi naše žrtve i naše napore!

Uzkrsnuli Isus, pred kojim smo i ove godine padali na koljena, neka skrati naše patnje i žrtve i neka nas nadari ove godine darom mira i pobjede!

To molimo mi borci, to moli cieli hrvatski narod. (T. S.)

VIESTNIK HRV. UST. OSLOBOD. POKRETA

USTAŠA

ZAGREB, 1. IV. 1945.
GOD. XV. — BROJ 13

UZKRSNUĆE I MIR

at.: Mnogo zelene trave i par pisanica zadovoljuje dječju radost. Iznureno i krvavo čovječanstvo traži očitiji znak Uzkrsnuća. Ono traži Mir u pravdi — pravdu u Miru. Političari i vodje naroda to znadu. Mi gledamo različite napore Velikih prema tome cilju.

Jedni, da se obsjeni prostota, sastaju se uz mnogo prašine na sastanke (»Trojica«), odredjuju po svojim generalima i slugama rokove svršetka rata, izradjuju jednostrane zakone i osnove »mira« — navješćuju narodima strogi poslijeratni nadzor, zatočenje i kažnjavanje ratnih zločinaca. Oni — u škripcu i neizvjestnosti pred svojim pristašama — s mnogo žući i pjene na ustima priete neprijatelju, odabiru Sv. Helene i vrst smrtnih kazna — i tako tješe svoje slušače zastrašujućim izgledima na poratni život.

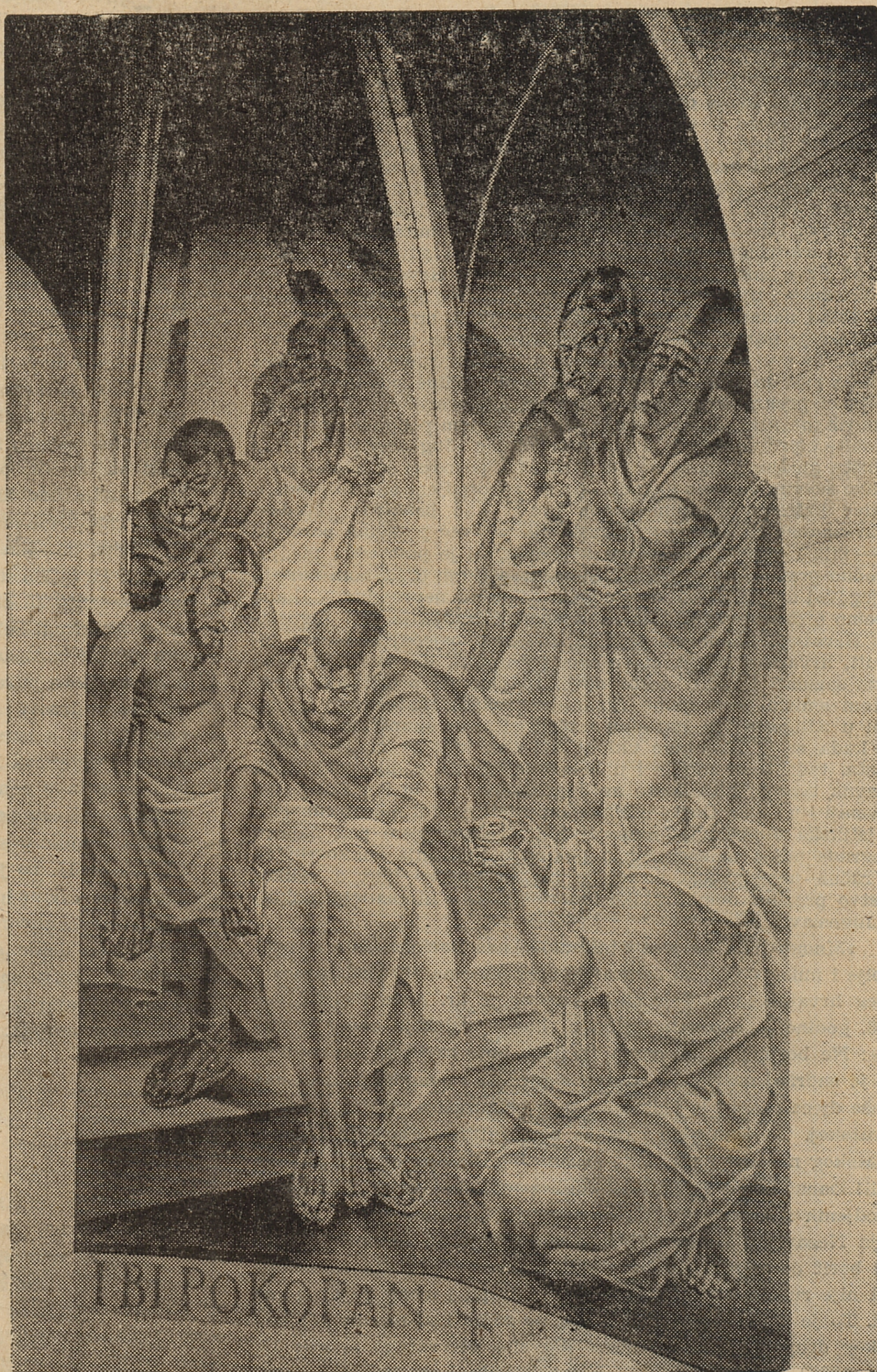
Drugi — u samoobrani života — u potocima krvi i strahovitim žrtvama traže pred svietom i Bogom Mir, koji će ih u svoj punini značenja osloboditi tudje kontrole, izkorišćivanja i tlake. Oni hoće samo zadržati što su kroz stoljeća stekli, ne priete drugima, ne pozivaju na red »ratne zločince«, ne hvastaju se poslijeratnim svesvjetskim osnovama i zadovoljni su ako će svatko u svojoj kući sam sebi gospodariti i vladati.

Mi smo medju drugima. To dokazuju naša djela i Poglavnikova politika. Godine 1941. pušteno nam je na volju odabirati granicu prema Iztoku. Ni pedlja više niesmo uzeli — pače i manje nego je naše! Iste te godine bilo nam je moguće nasrnuti ustaškim legijama u Srbiju i harati po njoj. Pustili smo neprijatelja — i žalili smo njegovu ludost. Dalje. U svojoj kući izdavali smo mi amnestiju za odbjegle i zavedene. Pače Poglavnik je u svojoj dobroti pomilovao i Judu Hrvatske ili bolje bitangu Šubašića, kada je taj bio odbačen iz »vlade«.

Kroz četiri godine rada i borbe naše su pobjedničke zastave nosile nadpise »ljubav prema domovini«, a neprijateljske? »Smrt fašizmu! Smrt NDH., ustašama« itd.

Mržnja i pohlepa borila se je protiv ljubavi i vjere. Neka tu sudi Viša sila tko je u pravu.

Neka Onaj, koji je nakon 800 godina dopustio naše Uzkrsnuće — poslije četiri godine nadljudskih kušnja i patnja osigura Hrvatskoj pravednost i Mir. To je naš jedini zahtjev prema Budućnosti. Prije ne spuštamo mača.

Sretne i vesele Uzkrsne blagdane želi svim čitateljima
UREDNIČTVO I UPRAVA LISTA „USTAŠA"

HRVATSKI PLEBISCIT

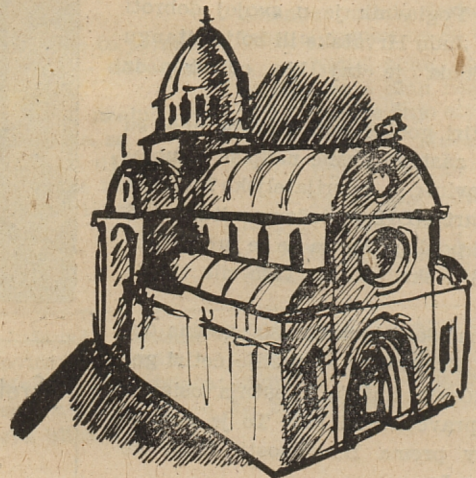
Naš odgovor svima onima, kojima nije jasno što hoće HRVATSKI NAROD.

Prije nego li razmotrimo političku volju hrvatskog naroda za očuvanjem svoje države, potrebno je uočiti: što je, zapravo, plebiscit, i može li se, uobće, govoriti o nekakvom hrvatskom plebiscitu? Plebiscit je glasovanjem opredjeljivanje jednog naroda za ovaj ili onaj oblik državnog života, za ovu ili onu državu. Plebiscitom čitav narod izražava svoju političku volju i oblikuje se u onom i onakvom državnom obliku, kako glasuje većina. Što se tiče hrvatskog plebiscita u svom unutarnjem odnosu, kao i u vanjskom, takav plebiscit provoditi suvišan je posao. Zašto? Prvo zato, što od samosvojne države Hrvatske nema nešto vriednije i bolje za Hrvate i drugo zato, što se hrvatski narod nije rodio danas ili jučer, pa da mu treba birati krstno ime. Hrvatski je narod dobio svoje državno krstno ime prije tisuću godina. To mu je ime bilo priznato u medjunarodnom svietu bez prekida sve do 1918. godine, a od 1918. godine pokušali su ga Srbijanci prekrstili po svom iztočnom svetosavskom obredu nadjenuvši mu ime »Jugoslavena« sa stvaranjem podpuno nove, nezakonite i protuzakonite državne tvorevine »Jugoslavije«. Jer, »s gledišta medjunarodnog prava i morala porodjaj je svake nove države sasvim sigurno skandal, pa se novorodjeni mora upisati u matice krštenih medjunarodnog prava kao bastard« (švedski državoznanac R. Kjellén). Jugoslavija je »već po svom porodjaju — bila i jest — obterećena krivicom, da je povriedila medjunarodno pravo«, jer je tisućljetnom hrvatskom državnom narodu i njegovoj državi Hrvatskoj učinila »osobitu nepravdu« — kako načelno o državi razpravlja R. Kjellén. U radjanju tzv. Jugoslavije Hrvatska bi morala umrieti, hrvatski osjećaj bi morao izginuti, hrvatska sviest bi trebala potamniti, da se istom onda može sazidati i roditi nešto novo, rodjeno od preživjelih Srba. U tom smislu je podpuno razumljivo, zašto »saveznici« obećavaju u »Jugoslaviji« narodnu i plebiscitarnu skupštinu tek onda, kada se iz Hrvatske uklone svi oni, koji su za Hrvatsku. Doista, tada bi se mogla i u hrvatskoj zemlji roditi neka nova državna tvorba, ali nikako ne Jugoslavija, jer bi i u Srbiji i u Sloveniji i u Crnoj Gori i u Makedoniji isti narodi morali umrieti, da istinska Jugoslavija može živjeti. U današnjem pak naporu Beograda nema ni spomena o pokušaju umiranja velikosrbstva na račun jugoslavenstva, jer je jugoslavenstvo ime, a velikosrbstvo prezime demokratske federalističke i utopističke pokojne Jugoslavije.

»Mnogo puta se je spotaknulo o naš nacionalizam i rodoljublje i mnogo puta su se pravile doskočice na »bezsadržajnost« našeg hrvatstva, nu gospodo, — rekao je dr. Ante Pavelić već 1926. godine — evo vam najbolja slika o sadržaju našeg hrvatstva: Ne borimo se mi samo za liepe boje hrvatske trobojnice, već je sadržaj našega hrvatstva sigurnost i svagdanji kruh naš i naše djece.« A to je jedino moguće osigurati u vlastitoj državi Hrvatskoj. To je ujedno i danas plebiscitarno glasanje čitavog hrvatskog naroda. Zašto smo srušili Jugoslaviju, ako bi je sada želili! Danas nema Hrvata na kugli zemaljskoj, osim riedkih odnarodjenih izdajica, koji ne bi želili, da hrvatski narod sačuva svoju Nezavisnu Državu Hrvatsku, za koju su se borili i bore se i borit će se milijuni hrvatskih sinova. »Hrvatska samostalnost nije rubčić, što ga netko ima u džepu i može ga drugome dati. To je velika poviestna borba, ne samo kod nas nego i kod svakog drugog naroda« (dr. A. Pavelić, »Hrvatsko pravo« 13. VIII. 1926). Da ta poviestna borba Hrvata bude konačno okrunjena viencem slave i slobode, hrvatski je narod izabrao svoje zastupnike, koji će najdostojnije zastupati hrvatski narod pred Bogom, pred poviešću, pred čitavim svietom, a to su, kako ih je divno iztaknuo Poglavnik u svom govoru na plebiscitarnoj političkoj skupštini u Zagrebu dne 10. ožujka 1945. godine ovim riečima:

»Hrvatski narod ima svoje zastupnike. Danas ih ima tri stotine tisuća. Svaki hrvatski vojnik jest danas hrvatski narodni zastupnik i to ne zastupnik u nekakvim dvoranama, nego na bojnim poljima, na bojnim poljima, gdje daje svoju krv i brani ne riečima nego oružjem, pod svaku cienu, pod cienu svoga života, svoju hrvatsku državnu samostalnost.« A to je kudikamo više nego li vikati ili bacati gumene kuglice za Hrvatsku. Znamo, na pr., da je velik vodja blagopokojni Stjepan Radić prikupio bio stotine i stotine tisuća gumenih kuglica za hrvatsku samosvojnost, ali sve to ipak nije urodilo željenim plodom. Takav plebiscit donio je Stjepanu Radiću samo nasilnu smrt olovnom kuglom. »Ima hrvatski narod i još jedno zastupstvo« — nastavio je Poglavnik u spomenutom govoru. — »Kroz ove gotovo četiri godine dali su svoje živote u borbi za hrvatsku državu desetci tisuća hrvatskih sinova, hrvatskih vojnika i hrvatskih seljaka. Ovi desetci tisuća hrvatskih junačkih žrtava zastupnici su danas hrvatskog naroda pred priestoljem Svemogućega, koji sve vidi i koji nad svima vlada.« Taj Svemogući ne će ostaviti svojih Hrvata ni danas u najozbiljnijim časovima, jer mi smo se već odavno stavili pod Njegovo okrilje prihvativši geslo Otca Domovine: Bog i Hrvati! »Ima konačno hrvatski narod i svoje zastupstvo, koje je birano po narodu uobičajenim načinom, kako se već bira zastupnike. Ti zastupnici sastali su se u Hrvatskom državnom saboru i ... ovlašteni i izabrani povjerenjem naroda, izglasali su, da osudjuju bivšu državnu tvorevinu Jugoslaviju kao nasilje nad hrvatskim narodom i da potvrdjuju uzpostavu Nezavisne Države Hrvatske« (iz istog Poglavnikovog govora). Hrvatska, ustaška vojska, desetci tisuća poginulih hrvatskih junaka, i Hrvatski državni sabor, izabran voljom svih staleža, najjače izrazuju za što se je hrvatski narod plebiscitarno opredjelio. Svaki drugi oblik glasovanja manje je vriednosti, a za Hrvatsku upravo bezznačajan, jer »baš u ratnim vremenima narod više nego li u doba mira ima mogućnosti pokazati, kako se odnosi prema svojoj državi i njezinoj politici. Umjetno i protuprirodno složene države u ratu brzo propadaju. Protuprirodne vlade padaju skupa s državom. Bivša jugoslavenska državna tvorevina srušila se i razpala u samih nekoliko dana. Hrvatska država već četiri godine odolieva najvećim potežkoćama« (predsjednik vlade dr. Nikola Mandić u svom govoru na političkoj skupštini u Zagrebu 10. III. 1945). To je hrvatski plebiscit, koji se dnevno potvrdjuje vlastitom krvlju hrvatskih heroja. To je plebiscit krvi, plebiscit s ubojnim kuglicama, koji će biti sve dotle ponovno i neprestano osvježivan dokle sviet ne uvidi, da je zločin i da je uzaludno boriti se protiv onoga, što je cilj i smisao stoljetne borbe tisućljetnog hrvatskog pravoljubivog, požrtvovnog, kulturnog i državotvornog naroda.

MIŠKO PETER

IZ POSTROJNIČTVA

IMENOVANJA I ODLUKE MINISTRA POSTROJNIKA

Broj 376-45. **Zagreb, 5. ožujka 1945.**

IMENOVANJE

Temeljem § 56. odj. 2. Propisnika o zadaći, ustrojstvu, radu i smjernicama »Ustaše« — Hrvatskog oslobodilačkog pokreta — od 11. kolovoza 1942., a na priedlog stožernika, upućenog Zapovjedničtvu ustaša, imenujem ustašu Pavla A l i n g e r a iz Zagreba pobočnikom za prosvjetu i uljudbu Ustaškog stožera Zagreb, sa sjedištem u Zagrebu.

Za Poglavnika i Dom — spremni!

Postrojnik
Dr. L o v r o S u š i ć

Broj 653-45. **Zagreb, 10. ožujka 1945.**

IMENOVANJE

Temeljem § 56. odj. 2. Propisnika o zadaći, ustrojstvu, radu i smjernicama »Ustaše« — Hrvatskog oslobodilačkog pokreta — od 11. kolovoza 1942., a na priedlog stožernika, upućenog Zapovjedničtvu ustaša, imenujem ustašu Miju T o l j a, novinara, pobočnikom za promičbu Ustaškog stožera Zagreb, sa sjedištem u Zagrebu.

Za Poglavnika i Dom — spremni!

Postrojnik
Dr. L o v r o S u š i ć

»Odlukom ministra postrojnika od 14. II. 1945. broj D. p. 353-1944. priznato je Ani M a t i č i ć iz Leskovca, općina Barilović, udovi iza pokojnog Tome Matičić, životom postradalog zbirnika Ustaškog zbira Leskovac, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika I. dočinovničkog razreda 1. plaćevnog stupnja s 35 godina navršene državne službe.«

»Odlukom ministra postrojnika od 10. II. 1945. broj D. p. 300-1944. priznato je Ani H a j d u k iz Mihovljanca, općina Virje, kotar Gjurgjevac, udovi iza pokojnog Đure Hajduk, životom postradalog ustaškog zbirnika, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika I. dočinovničkog razreda 1. plaćevnog stupnja s 35 godina navršene državne službe.«

»Odlukom ministra postrojnika od 14. II. 1945. broj D. P. 352-1944. priznato je Bari M i h a l i ć iz Mihalić sela, općina Barilović, kotar Karlovac, udovi iza pokojnog Ivana Mihalić, životom postradalog zbirnika Ustaškog zbira Mihalić, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika I. dočinovničkog razreda 1. plaćevnog stupnja s 35 godina navršene državne službe.«

»Odlukom ministra postrojnika od 17. II. 1945. broj D. p. 19-1945 priznato je Julki H a n ž e k iz Hrv. Kapele općina Farkaševac kotar Bjelovar, udovi iza pokojnog Petra Hanžek, životom postradalog ustaškog tabornog pobočnika, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. 1943., o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — Hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika I. dočinovničkog razreda 1. plaćevnog stupnja s 35 godina navršene državne službe.«

»Odlukom ministra postrojnika od 21. II. 1945. broj D. p. 21-1945. priznato je Marti R u d e l i ć iz Debelog brda općina Smiljan kotar Gospić, udovi iza pokojnog Ivana Rudelić, životom postradalog ustaškog stožernog pobočnika, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CVLII. 1915. D. V. 1943., o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — Hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika VIII. činovnog razreda s 35 godina navršene državne službe.«

»Odlukom ministra postrojnika od 14. II. 1945. broj D. p. 354-1944. priznato je Magdi C a r iz Carevog sela, općina Barilović, kotar Karlovac, udovi iza pokojnog Josipa Car, životom postradalog zbirnika Ustaškog zbira Carevo selo, temeljem §§ 4. i 8. zakonske odredbe od 6. kolovoza 1943. broj CLVII. 1915. D. V. o državnoj pomoći postradalim dužnostnicima »Ustaše« — hrvatskog oslobodilačkog pokreta i njihovim obiteljima pravo na državnu pomoć u visini obiteljske mirovine državnog službenika I. dočinovničkog razreda 1. plaćevnog stupnja s 35 godina navršene državne službe.«

U HRVATSKOJ NEZAVISNOJ DRŽAVI NEĆE BITI GOSPODOVANJA, NEĆE BITI PLJAČKANJA, NEGO NAROD, KOJI RADI I USTAŠE, KOJI SE BORE, BIT ĆE NAROD PRVOGA RAZREDA.

TKO NE SURADJUJE NA DOBRU DOMOVINE, NE VRIEDI, A TKO RADI PROTI IMA IZGINUTI.

ONAJ, KOJI MISLI, DA ĆE U HRVATSKOJ DRŽAVI ŽIVJETI, PA ŽIDOVSKOM BOLJŠEVIZMU I MOSKVI SLUŽITI, MORA ZNATI, DA ĆE MU GLAVA PASTI.

BOJIŠTE NOVINSTVO Krugovac

Ecce homo!

& — Izmučenog, umornog i okrvavljenog dovlači sadašnjica pred sud savjesti Čovjeka u šestoj ratnoj godini. Sve žrtve doprinesene u tim dugim mjesecima i godinama napora na bojištima svih kontinenata nisu bile dostatne, da zadovolje pravdu poviestne osude, i pruže narodima pravedan mir uz blagdan Uzkrsnuća Spasiteljeva godine tisućudevetstočetrdesetpete.

Ecce homo!...

Milijuni su ukopčani u ratni stroj, koji se pokrenuo u svietu, ne obazirući se na granične oznake, ne uzimajući u račun svetost kućnog ognjišta svoga neprijatelja i razarajući pred sobom sve ono, što su znojem i suzama izpatila tolika prošla stoljeća. Naučili su ubijati poštene radnike i miroljubive seljake i poslali ih u ilovaste rovove, da vrebaju na svoga bližnjega. Više nego ikada, traži sve to svoje opravdanje u času, kada se čovječanstvo makar i na čas sjeća Golgote, koja je zabilježena u duše i poviest radi njegova spasenja. Zahtieva se račun za sve uništene egzistencije i sve propale sreće.

Ljudi traže dokaze, tko ima pravo, da i dalje zadrži u rukama oružje, a tko bi ga po pravdi Božjoj i ljudskoj trebao odbaciti, da ne navuče na glavu svoju i svojega potomstva žig prokletstva ubojice čovječanstva. Čuje se mnogo pristranosti, nalazi se sasvim malo pokajanja. Ustadoše lažni proroci...

Na nas upiru takodjer mnogi prstima, i nabacaju se riečima obtužbe. Uzkraćuju nam naše Uzkrsnuće, nastoje mu svaki trag zamesti i već traže Poncija Pilata, da spremi dobru stražu, koja će čuvati zapečaćen grob naše nezavisnosti. Naši domovi stoje pretvoreni u garišta, puk raztjeran a narod krvari na bezbroj rana. No neprijateljima našim nije dosta, pa viču i nadalje:

»Razpni ga. Razapni hrvatski narod!«

Pogledajmo, tko viče na nas i s čega nas krivi. S druge strane Drine vode reže na nas krvoždedni nasljednici i potomci šumadinskih drumskih razbojnika i pljačkaša, udaraju na nas gdje mogu, a sebe lupaju u prsa i smjerno kolutaju očima: »Hrvati su krivi za nered. Oni su protiv svjetskog mira, i treba ih uništiti!« Uzput im je svima vrlo drago, ako se ne nadje nitko, tko bi spomenuo njihovu zaplotnjačku predaju iz najstarijih dana na tome tlu. Ne zaboravimo — srbski su vladari sabotirali već prvi spontani nastup Evrope protiv Iztoka: Nemanje i Nemanjići napadali su iz busije križarske legije, koje su putovale prema svetoj zemlji. Srbija je prouzročila prvi svjetski rat ubistvom u Sarajevu. U srbskoj »Narodnoj skupštini« ubijeni su hrvatski narodni zastupnici, a smrtno je ranjen vodja hrvatskog naroda, što predstavlja jedinstven zločin u poviesti parlamentarizma. U Beogradu je napokon poružen i popljuvan poslanik jedne strane zemlje — Njemačke — čija je osoba nepovrediva i medju samim ljudožderima! Naposljedku, desetci tisuća Hrvata, i to sve žene, djeca i nemoćni starci poklani su na najgori način po predstavnicima srbskog naroda, koji su imali uvjeriti hrvatski narod u to, da je »Jugoslavija«, kakvu su promicale zapadne

SIT GLADNOME — VJERUJE!! — KAMO MILIJUNI?! — BOLJŠEVICI U MADJARSKOJ — IZVAN RAČUNA — VATIKAN POD VATROM

SIT GLADNOMU — VJERUJE!!!

Uobičajilo se, da ljudi poštuju narodne poslovice ,jer su nastale obično na temelju prastarog narodnog izkustva, koje se doista u mnogo slučajeva može okrstiti nepogriješivim. Medjutim, Amerika kao zemlja mogućih nemogućnosti ostvarila je nasuprot naše poslovice da sit gladnomu ne vjeruje svoju zbilju, gdje su siti povjerovali gladnima i više, nego se je moglo očekivati. U čemu je stvar?

»Saveznici« su u posljednje vrieme počeli odlučno nagovieštati konačni poraz Njemačke i njezinih saveznika. U tom smislu donesene su i neke odluke u Jalti, spomenuti su i neki rokovi, i tako... Uzprkos toga ,oni još uviek pokušavaju unovačiti u svojim zemljama što više muževa i mladića, i poslati ih na europsko bojište. Poglavito ovdje mislimo na Kanadu. Tamo se naime pokazalo, da se ljudi ne odazivlju vojničkim pozivima, iako bi sama njihova izobrazba trajala toliko, da oni nebi došli u priliku izpaliti svoje puške protiv neprijatelja, ako se uzme kao vjerojatne tvrdnje njihovih državnika i vojskovodja o skoroj pobjedi.

Čini se, da Kanadjani ipak više vjeruju gladnim i poderanim vojnicima koji imaju sreću dospjeti u domovinu sa bojišta prije nego izgube glavu. Možda Churchill i Roosewelt nisu napravili dovoljnu promičbu narodnim poslovicama? A ipak u zemljama gdje gospoduje narod — demo - kratija — takovi bi propusti morali biti i kažnjivi!...

KAMO MILIJUNI ?!

Nakon svih nesreća koje su stigle poljski narod zbog toga, jer nije mogao svoju sudbinu zadržati u svojim vlastitim rukama uzprkos brojnih žrtava koje je doprinio za »saveznićku« stvar došle su još i odluke u Jalti ,da konačno pokažu svim nevjerovanim Tomama po čitavom svietu naličje igre, koju vode Rusija, Englezka i Amerika. Umjesto da zaštite državu, u čije su ime i korist tobože ušli u svjetski rat Angloamerikanci odobravaju sada izričito najgoru diobu Poljske. Jer, za vrieme svih prijašnjih dioba, ma koliko one bile bolne i tragične, u budućnosti je uviek sjalo pred Poljacimo svietlo nade u oslobodjenje. Danas ta nada nema opravdanja. Sudbina Poljske je zapečaćena u ratu, koji je u tolikoj mjeri do sada izcrpio snage svih ratujućih stranaka, da će u buduće izmučeno čovječanstvo sigurno zapriečiti u zametku svaki pokušaj, koji bi išao za tim, da revolucionarnim putem postig-

ne izpravke medjunarodnih odnosa zemljopisnih i političkih. U slučaju njemačke pobjede očekuje s druge strane poljski narod težka zadaća da izgladi sve one jazove, koji su zadnjih desetljeća namjerno izkapani izmedju oba susjedna naroda.

Kao konac možemo spomenuti — a to je i najzanimivije — da Poljska nije pozvana niti na buduću konferenciju u San Francisku ,gdje bi se imala konačno razdieliti površina kugle zemaljske. Pred ratom pogodjenim čovječanstvom izkrsava tako još jedan upitnik: kamo sve žrtve, koje smo pridonieli, kad su ciljevi naših ratnih napora ne poštuju ni od nas samih? Zašto smo bili na bojištu ? ? ?

BOLJŠEVICI U MADJARSKOJ

Prema pouzdanim viestima stiglim madjarskoj vladi nestala su i umorena dosada na madjarskom području zaposjednutom od boljševika dva biskupa i to nadbiskup Grösz iz Kaloče i biskup Virag iz Pečuha.

O PREDSJEDNICIMA SUPARNIČKIH POLJSKIH VLADA NIJE SE NAVODNO VODILO RAČUNA NA KRIMSKOM SASTANKU

Amsterdam. Kako londonski krugoval javlja izjavio je Montgomery o poljskom pitanju ,da se jednostavno nisu obazirali na prava dva poljska suparnička predsjednika vlada. Isto tako rekao je, uspjet će izbjeći pitanju ,da li da se primieni poljski ustav iz godine 1921. ili onaj 1935.

Stockholm. Kakogod Washington i Moskva tako se naravno i London ne obazire na sve prosvjede londonskih Poljaka, pa je stoga samo pitanje vremena, da londonska poljska vlada izgubi diplomatsko priznanje i gospodarsku pomoć Englezke i Sjedinjenih Država, te time priedje u novo stanje emigracije — kako to javlja »Stockholms Tidningen« iz Londona.

VATIKAN POD VATROM

Naročito u posljednje vrieme, odkad je Sovjetski savez u Jalti na Krimu konačno dokazao, da u svojim rukama drži glavne niti »savezničke« svjetske politike, te da vedri i oblači sasvim prema svojoj volji, odpočeli su iz Moskve smišljenu promičbenu kampanju protiv Vatikana i katoličke Crkve uobće. Najprije su vodeći sovjetski listovi objelodanili žučljive članke u tom smislu, a potom su plaćenički listovi po svim okupiranim zemljama nastavili s napadajima.

Medju ostalim, moskovski tisak drzko nabacuje na Vatikan i Crkvu kojekakve objede, i medju ostalim uvjerava, da su to — fašistički elementi! Osim toga izričito poziva talijansko seljačtvo na pobunu. O tome su uostalom već dulje vrieme javljali različiti listovi. Medjutim, u posljednje vrieme opet je pojačana ta promičbena vatra, odkada su različiti visoki dužnostnici crkve osudili nepravedne zaključke iz Jalte, što više i oni iz Englezke i Amerike. Sliedeće redke prenosimo iz komunističkog glasila »Rat i radnički stališ«:

»Vatikan je mnogo učinio da spasi od kazne brojne iztaknute fašističke vodje, koji su pronadjeni u oslobodjenoj Italiji. Osnovna je, naime, težnja Vatikana održati načela fašističkog sustava, koliko god je to moguće bez vanjskih znakova fašizma...«

»... Ovaj odpor natražnjačkih snaga nije ograničen na izkorjenjivanje fašizma, nego i protiv poduzimanja svih demokratskih mjera, koje bi dovele do moralnog i tvarnog poboljšanja u zemlji... Biti će težko razviti djelotvorni ratni napor, koji će tražiti žrtve širokih masa naroda, te u isto vrieme dozvoliti fašistima i drugim zločincima i izdajicama, odgovornim za patnje naroda, da spremaju nova djela izdaje, te da podpuno nekažnjeno spremaju zločine protiv naroda.«

Snimka E. S.

... Milijuni su ukopčani u ratni stroj, koji se pokrenuo u svietu ne obazirući se granične oznake, ne uzimajući u račun svetost kućnog ognjišta... (v. Ecce homo)

Ecce homo

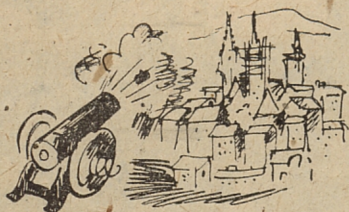
»demokracije«, pravi raj na zemlji za sve nesrbske narode. Srbske su horde one, koje su opustošile tri četvrtine hrvatskog državnog područja.

Za sav taj svoj rad primali su podpuno priznanje i Engleza i Amerikanaca. Ovi se — uzput rečeno — običavaju krstiti zaštitnicima malih naroda. Svojom su naime prošlošću postigli taj glas! Na primjer Englezi, kojima je jedina mrlja na duši nasilje nad Irskom, ali je dobro da nitko ne spomene burski rat, osvajanje kolonija i djelotvornu upravu Indijom, o kojoj su na indijskoj koži izpisana vrlo ružna izkustva. A oni drugi? Takodjer sušta dobrota! Izrabljivali su crne djavole na najprofinjeni način, a za uzvrat im uzpostavili pravo na jednakost u tome, da mogu za Ameriku — umrieti. Na bojištima protiv Evrope, svakako. Nego, to je dosta daleki primjer od nas. Imamo i bližih. Američko zrakoplovstvo načinilo si je kod nas takodjer vrlo liep glas svojim terorističkim napadajima, koje su u krajnjem slučaju za utjehu unesrećenima nazivali zabunom. Ali i to samo vrlo, vrlo riedko. Nije li tada pomalo smiešno da nas žele na odgovornost pozivati ovi i ovakovi, koji se licemjerno busaju u prsa uzdišući u sav glas farizejeve rieči: Hvala Ti, Gospodine, što nisam kao ovi razbojnički Hrvati — a na drugoj strani u isto vrieme djelima svojim prouzrokuju potoke suza i množtva patnji i nesreća.

Nas zatiče Uzkrs 1945. sretne zbog toga što smo prebrodili sve dosadanje kušnje ma kakove one bile i zahvalne svevišnjoj Providnosti, što nam je nakon osamsto godina dozvolila i omogućila narodno uzkrsnuće.

USTAŠKI POGLEDI

Ovih se dana opet našim vojnicima iz prikrajka došaptava, neka bace oružje i neka se predaju boljševicima. To je usliedilo nakon izjave nekog Višinskog, da će Rumunjska vojska biti sada po boljševicima demo-

kratizirana. Bez obzira na to, da je upravo ludjački i pomisliti, da jedna vojska može biti demokratska, iztićemo, da su istodobno po nalogu istog boljševičkog komesara Višinskog trebali biti uhićeni jedini preostali rumunjski političari, koji su se borili za demokraciju, a to su vodja seljačke stranke i liberalne stranke Maniu i Batijanu, koji su se navodno morali paničnim biegom spasiti u savezničkom englezkom poslanstvu.

Kako će ti vodje rumunjske demokracije proći kod boljševičkog saveznika, ne znamo. Znademo tek to, da gdje god se pojave oslobodilačke ruske postrojbe generala Vlasova, boljševici odmah polažu oružje i prikjučuju se u borbu protiv tobože demokratizirane boljševičke vojske.

*

Gdje god se pojave boljševici, stvaraju se tako zvani narodni sudovi, koji sude »ratnim zločincima«. Prema promičbi iz srbskog komunističkog Beograda, ratni su zločinci osim drugih u Hrvatskoj i nadbiskupi Stepinac i Šarić, koje takodjer treba stići smrtna kazna. Vjerojatno zato, što su izdali okružnice, da se moli za mir.

*

Priča se medju šakalima pozadine, da u Zagrebu narod bježi, čim vidi ustaške vojnike. On bježi za njima, obkoljava ih, grli ih i kliče: »Ustaše! Ustaše!« Istodobno medjutim panično bježe šakali i hijene, koji zavijaju u biesu, što nisu uspjeli pronaći ni jednu ustašku lješinu.

Preko beogradskog krugovala trubi se, da je Srbija oslobodjena. Doduše taj isti krugoval još nije javio da je pred sud stavljeno i pobijeno novopečeno namjestničko vieće, kao što je to bio slučaj u Bugarskoj. Medjutim, redom se ježi ležu. Za sada znademo tek to, da su boljševici u mjesec dana uspjeli — prema njihovim priznanjima — preko 1600 srbskih majka osloboditi njihove djece, koju su poslali negdje u Sibiriju na posebni odgoj. Možda i koja hrvatska majka očekuje takovo oslobodjenje?

*

Ima ih u Zagrebu, a možda i u drugim hrvatskim mjestima nekih pripadnika demokracije. Oni možda govore, da nisu ustaše.. U Italiji su govorili: »Mi nismo fašiste!« — Da-

nas bi ti nesretni Talijani, koji su doživjeli i proživjeli sve strahote »savezničke vladavine«, bili sretni, kad bi na ulici mogli vidjeti fašističke postrojbe. Poslije podne prekasno je na misu zvoniti. Negdje u svietu su drumovi poželjeli Turaka, ali tih više nema.

Naši su drumovi, gore i doline, još uviek pune ustaša.

*

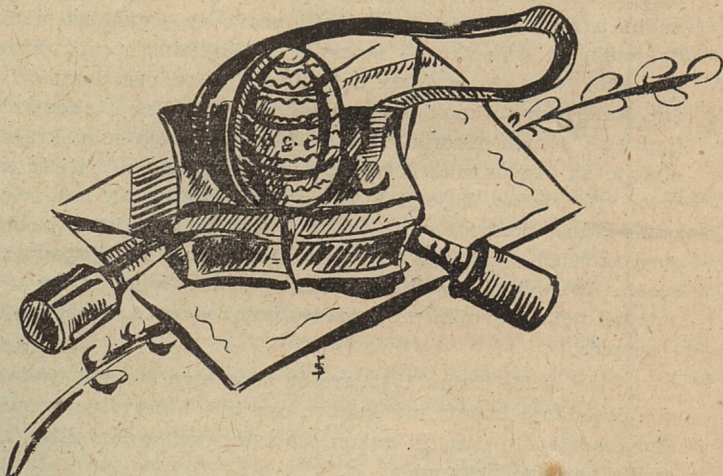
Postoje propisi, da za vrieme uzbune svi moraju ići u sklonište. Izključeni su samo oni, koji doista imaju posebne dužnosti u probitcima vojske ili slično. Šetalačka horda sa Zrinjevca ili Jelačićevog trga pa možda iz koje kavane, posprdno se smijulji i govori: »Neka u sklonište idu ustaše! Nas ne će pogoditi.« Kod zadnjeg bombardiranja Zagreba susrela se skupina ustaških vojničara s jednom skupinom zrinjevačkih šetača. Čim je dan znak za uzbunu, ustaše su šetače upozorili neka idu u sklonište i sami doista se sklonili. Gospoda šetači su s posprdnim smješkom nastavili svoju šetnju Zrinjevcem. Tako zvani »špliteri«, t. j. krhotine od razprsnutih granata protuzrakoplovnih topova pogodile su baš ovo družtvo. Sada imaju prilike razmišljati o tome, da streljivo baš ne mora uviek pogadjati ustaše.

*

U Rumunjskoj su vodje nekih stranaka sanjali, da će te stranke biti priznate po boljševicima. Višinski kaže, da je to stvar prošlosti. Možda i u Hrvatskoj još netko sanja... Neka sanja i dalje! Stvarnost je samo jedna: Na jednoj strani opasnost od boljševičkih horda, a s druge strane 300.000 ustaških vojnika, pomognutih svim mogućim oružjem, s kojim ćemo svakog neprijatelja spremno i ustaški dočekati. Do tih boraca će možda doći samo malo pepela »Atlantske povelje«, koja je u Jalti spaljena. S Atlantskom poveljom zanašaju se naime neki hrvatski glupani.

*

Rekli smo nedavno, da su ciljevi neprijateljskih zračnih napadaja ne vojnički ciljevi. To može potvrditi čitav Zagreb. Medjutim, radio London javlja, da gadja u Hrvatskoj samo **težke vojničke ciljeve.** Kod sedmog bombardiranja Zagreba pogodili su točno englezki zrakoplovi, koji su se spustili nizko, kuću duševnih bolestnika u Stenjevcu, koja je inače poznata pod imenom »LUDNICA«. Kažu, da su se u toj zgradi nalazili težki neprijatelji. Pa ako je tako, znači da su oni, koji napadaju ne samo zločinci, nego i ludjaci. Jer samo ludjak ludjaku može biti neprijatelj.

MIJO BZIK

MAMICE, TATA NAS VOLI

»Mama, kada će nama poštar donieti novaca, kao što je danas donio Marku?« pitao je petgodišnji Ilija svoju majku.

Janja je prešutila na pitanje svoga Ilije i nije dala odgovora, jer nije znala šta bi mu odgovorila. Pravila se kao da nije čula.

Mali ne dobivši odgovora od majke pogledao ju je svojim krupnim crnim očima i ponovno je upita:

»Mamice, kaži mi, zašto poštar uviek donosi novce Marku. Hoće li i nama jednoć donieti?«

»Hoće, zlato moje,« odgovori ona drhćućim glasom. »I nama će donieti.«

Mali je opet značajnije pogledao u lice svoje majke, niz koje su se odtisle dvie krupne suze.

»Mamice, nemoj plakati! Oprosti, ja te ne ću više nikada pitati, kada ćemo dobiti novaca, kada ti plačeš.«

»Jest, sine, dobit ćemo i mi novaca,« odgovorila je Janja, samo da nešto rekne djetetu, okrećući se na stranu, da sakrije suze od njega.

»Jeli, mamice, i nama će donieti, kada nam pošalje tata, kao što je poslao i njemu njegov.«

»Jest,« potvrdila je Janja rieči svoga najstarijeg sirotčeta.

»Poslat će i meni moj tata novaca kao što je i njemu njegov,« govorio je mali Ilija odlazeći od svoje majke. »Tada će i meni i seki i drugoj seki i svima, svima kupiti puno, puno kruha. I to bieloga kao što je kupila i Markova majka njemu. Meni će i više kupiti, jer ja slušam svoju mamicu i više je volim nego on svoju. To mi je rekla moja mama. Ona mene mnogo voli,« govorio je Ilija pun sreće, jer mu je majka potvrdila da će dobiti puno novaca.

Janja je ostala okrenuta i zaplakana. Razne misli vrtile su se po glavi, kao što se vrtilo vreteno, na koje je sukala predju, koju je prela, da bi zaradila svagdanji kruh za djecu.

Iza razmišljanja o riečima maloga Ilije podigla se i pokrivajući ga uzdahne: »Ah, kada bi ti, jadno moje sirotče, znalo, kako su me zabolile tvoje rieči? Kada bi znalo, da je tvoj otac već davno poginuo i da ti ne će nikada poslati novaca! Blago tebi, moje drago sirotče, kada ništa ne znaš od sve stvarnosti i krute zbilje.«

Pokrivši djecu Janja je opet sjela i nastavila presti vunu i razmišljati o onim sretnim danima, kada je njezin pokojni muž bio živ.

Iz tih misli trglo bi je gundjanje malog Ilije, koji je u snu nešto rukama hvatao i govorio neke nerazumljive rieči. To se dogodilo nekoliko puta. Janja bi se uviek digla i zabrinuta se pitala šta se to s njime dogadja. Napokon se svladana umorom od rada i snom spustila na postelju pokraj djeteta i zaspala.

Janja je se sutra kao i svaki dan digla i pospremila sve. Otišla je i do susjede i pomogla joj pri poslu dok su djeca spavala. Kada se je vratila zatekla je malog Iliju budna. Brzo ga je obukla i opremila, te mu i kavu jutros napravila, jer joj je susjeda dala mlieka.

»Uzmi, mamice, uzmi ti ovu, a ja ću kupiti sebi svašta, kada dobijem novaca.

Mamice, meni je tata poslao puno novaca, pa kada dodju, ti ćeš mi kupiti svašta.

Ja sam noćas vidio tatu i on mi je rekao, da nam je poslao puno, puno novaca.«

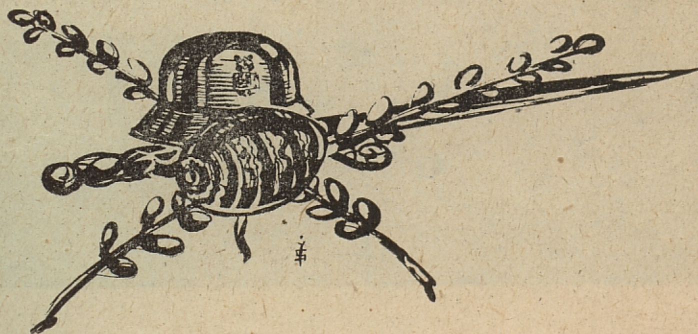
»Hoću, sine, kupit ću ti svašta, kada primimo puno novaca,« odgovori Janja tužnim glasom.

U taj čas su se otvorila vrata, a na njima se pojavio poštar s novčanom uputnicom. Kada je izbrojio novac i predao ga Janji uz podpis, Ilija je rekao:

»Mamice, tata nas voli! Nije on mene prevario. To mi je noćas u snu kazao.«

Na to je Janja prigrlila svoga mališana i poljubila ga, a dvie su se krupne suze odtisnule niz njezino lice.

Ustaša SMOLJO MARKO

Zaštita naših ratnih ozljeđenika

Dužnost je svakog Hrvata, da pruži zahvalnost ranjenom borcu

Svati rat donosi sa sobom, kao nuždno zlo — pitanje ratnih ozljedjenika. Ljudi, koji su zaista sve dali, a često su zaboravljeni.

Bilo je u prošlom svjetskom ratu ratnih ozljedjenika i poslije smo ih gledali kako po gradskim uglovima prosjače. Bivša država nije za njihovo osiguranje ništa učinila. Država nije niti nastojala, da im naplati njihovu žrtvu, nego ih je toliko ponizila, kao da su oni uslied svoje osakaćenosti manje vriedni članovi narodne zajednice.

Ustaška Hrvatska ne čeka i ne traži da je vrieme prisili na riešenje mnogih pitanja. Naša je družtvovna politika utemeljena jasnim i zacrtanim činjenicama te je ona stvorila sve preduvjete za pravilno riešenje osiguranja ratnih ozljedjenika i ostalih žrtava rata. Oni uživaju zaštitu i pomoć države. Ratnim ozljedjenicima smatra se svaka osoba, koja je državljanin ili pripadnik Nezavisne Države Hrvatske, bez obzira na spol, koja je vršeći svoju dužnost bez vlastite krivnje zadobila ozljedu ili bolest te se je njezina prirodna mogućnost smanjila u tolikoj mjeri, da joj je potrebna državna zaštita. Žrtvama rata smatraju se ratni ozljedjenici i njihove obitelji, obitelji palih, umrlih i nestalih ratnika te roditelji, braća i sestre umrlih ratnih ozljedjenika i nestalih ratnika. Državna zaštita pripada takodjer i obiteljima onih, koji su ozliedjeni u vršenju svoje domovinske dužnosti.

Svoju zaštitu spomenutim žrtvama rata i ratnim ozljedjenicima pruža naša država na više načina i to: liečenjem, školovanjem, službom, gospodarskim promicanjem, doživotnim doplatcima, a nemoćniji ratni ozljedjenici imadu pravo na doživotno uzdržavanje u domovima za ratne ozljedjenike. Što se tiče liečenja ratnih ozljedjenika napomenuti ćemo, da ratni ozljedjenici imadu pravo na doživotno bezplatno liečenje, a bezplatno liečenje za vrieme bolesti imaju i članovi obitelji siromašnih ratnih ozljedjenika te članovi obitelji palih, umrlih i nestalih ratnika. Osim toga imadu ratni ozljedjenici doživotno pravo na ortopedska pomagala, kao što su cipele, proteze, štake, kolica i t. d.

U cilju gospodarskog promicanja ratnih ozljedjenika imadu isti prvenstveno pravo zakupa svratišta, gostiona, hotela, kupališta, prodavaona duhana, novina, dozvola za slikokaze, autobusni promet, otvaranje i držanje igračnica, podavanje zajmova i t. d. Ratni ozljedjenici i ostali žrtve rata uživaju pogodnosti u vožnji na državnim željeznicama.

Ratni se ozljedjenici i ostale žrtve rata diele prema ustanovljenim postotcima obće priradne nesposobnosti na deset skupina. Najmanji postotak, koji se uzima u obzir za nesposobnost zaradjivanja iznosi 20% obće prirodne nesposobnosti. Ratni ozljedjenici primaju od države ozljedninu, obiteljski i skuparinski doplatak te još i poseban doplatak prema razredu skupoće.

Svaki ratni ozljedjenik treba se po mogućnosti stručno osposobiti prema svojem prijašnjem zvanju. Stručna obuka vrši se na državni trošak u državnim i ostalim javnim školama za ratne ozljedjenike, a prema potrebi i u ostalim javnim školama, poduzećima i zavodima. Zakonskom odredbom od 8. kolovoza 1942. godine osnovana je zaklada hrvatskih ratnih ozljedjenika. Zadaća je ove zaklade da izvan državnog proračuna stvarno pomaže osobe zštićene azakonskom odredbom o ratnim ozljedjenicima.

Zakonskom odredbom o osnivanju Glavnog saveza staležkih i drugih postrojbi od 25. studenoga 1941. odredjeno je osnivanje Saveza hrvatskih ratnih ozljedjenika. Njegovo je djelovanje na čitavom području Nezavisne Države Hrvatske, a svrha mu je omogućiti ratnim ozljedjenicima i ostalim žrtvama rata izkorišćavanje njihovih zakonskih prava i unapredjenje njihovih probitaka u svim pravcima, a posebno u gospodarstvenom, stručnom, zdravstvenom, družtvovnom i prosvjetno odgojnom. Savez obuhvaća obvezatno kao svoje članove one ratne ozljedjenike i ostale žrtve rata, kojima u smislu zakonskih propisa pripada pravo na državnu zaštitu i naknadu.

Kod ministarstva oružanih snaga osnovana je Središnjica za ratne ozljedjenike i ostale žrtve rata, kojoj je zadatak da u život provodi propise zakonske odredbe i da zaštićuje probitke ratnih ozljedjenika i ostalih žrtava rata.

Svaki Hrvat, svaki ustaša mora uviek i svagdje s ljubavlju primiti svoga druga-borca, koji je za naše narodno dobro dao ono najdragocjenije — svoje zdravlje. Samo ljubavlju i poštivanjem odat ćemo našim ratnim ozljedjenicima dužno poštivanje i našu duboku zahvalnost. Ustaška Hrvatska ne će svoje ranjene borce nikada zaboraviti.

TOMISLAV M.

J. KLJAKOVIĆ

POSLJEDNJA VEČERA

Joso, ja to više ne mogu izdržati!

Joso zašuti i primakne prst ustima. Iza njih je stajao drug komesar.

»Što to vas dvojica stalno šapućete, a?

»Ništa druže komesaru. Eto zima je!

»Zima, zima čudna mi čuda. Jesam li ja kriv što je zima. Nego da vas više ne vidim šaputati. Jeste li razumeli?

Škripanje čizama u snijegu se udaljilo i krupna pojava komesara, zamotana u debelo krzno, izčezne za vratima kuće.

»Majku mu njegovu komesarsku. Znam, da njemu nije zima. Ali ovako to ne može dalje. Mi moramo Joso nešto poduzeti. Ma ne samo nešto, mi moramo preko . . . preko, k našima!« Rankov pogled se gubio u maglom zavijenoj ravnici.

»Znam, Ranko, ti imaš pravo, ti si uviek imao pravo, ali ti i sam dobro znaš, da je to nemoguće. Sjeti se prošle nedjelje.«

»Znam . . . znam i skoro im zavidjam. Pa njima je sada sigurno bolje nego nama.«

»Pričekajmo, Ranko, sada i sam vidiš, da nema prilike za to.«

Zima je grizla do iznemoglosti, u prvim redovima su ljudi padali kao snoplje. Ranko je imao sreću, a i izdržao je. Ali duševno je patio, silno patio, jer je vidio, da baš u prve redove gone naše ljude, da ih gone kao marvu na klaonicu, da ih gone baš tamo, gdje je gotovo sigurno, da će poginuti. I najgore je što to naši ljudi ne vide. Oni se boje nešto poduzeti, da ne stradaju, a ovdje idu u sigurnu smrt i oni to ne vide. A on, Ranko, on to sve dobro vidi, ali im ne može pomoći. Šaputanje je vrlo opasno, jako blizu kugli u zatiljak. Prolazili su dani, jedan nalik na drugoga. Ne baš sasvim, jer je svaki idući bio nešto gori.

Jednog jutra zazuje zrakoplovi jako nizko. Svi se priljube uz snieg. Čiji je, da je, bolje, da nas ne vidi. Zrakoplov je samo kružio, nije pucao. Samo su iz magle počeli padati letaci.

Ranko se nije ništa začudio, kad je vidio, da je drug komesar skoro podivljao. Da, da, nije to baš simpatično. To bi moglo imati i gore posljedice nego samo šaputanje. To je drug komesar dobro znao i odmah je počeo vikati:

»Koga opazim, da podiže to ustaško smeće, dobit će kuglu u glavu . . . razumete li . . . kuglu u glavu. Ne ću, da vas truju lažima, pa da vas namame pod svoje krvave noževe.«

U jedan čas, kad se komesar malko udaljio, Ranko se munjevito prigne i dohvati jedan letak. Srdce mu je počelo lupati kao čekić. Naši preko uvidjaju naš položaj. Eto, Poglavnikova zapovied svim postrojbama oružanih snaga, da sa prebjezima imadu dobro postupati. Da, to je istina, nije to nikakva promičba, neka komesar priča koliko ga je volja, mi ćemo ipak preko . . preko i to što prije. Ali nije samo Ranko vidio što na letacima piše. Vidjeli su mnogi, koji ga i nisu podigli. S prvim proljetnim zracima, koji su se jedva probijali kroz maglu, ušlo je i malo nade u duše ostavljenih i napuštenih.

Dolazak brigade u malo podravsko selo S. poboljšao je malo odmetnicima životne prilike. U u z p o r e d b i s n o r m a l n i m prilikama i to je bilo strašno, ali naprama onom, što se proživjelo u zadnjih nekoliko mjeseci, ovo se ipak moglo podnašati. Zima je popustila, već nekoliko dana nema borba, hrana je malo bolja, a spava se doduše na podu, ali ipak pod krovom. Taj su razkoš na terenu imali samo komesari i stari partizani, dok je raja . . . za raju uobće nije bilo važno gdje spava i da li uobće spava.

»Vidiš, Ranko, da je bolje, da se nismo prenaglili. Pa sada je posve dobro, dade se živjeti, a prilika će još biti.«

»A moj Joso, ne će to dugo trajati. Bit će još gore. Sutra ujutro moramo biti u pet sati pred obćinom. Slutim, da se iz toga ne će ništa dobro izleći.«

Ranko je dobro slutio. Učitelj i petorica hrvatskih seljaka osudjeni su jučer pred »narodnim sudom« na smrt. Krivi su što nisu htjeli davati za crvenu pomoć i što su primili ranjene hrvatske vojnike u svoje kuće. Ranko, Joso i još sedmorica, odredjeni su da izvrše kaznu. Predvodi ih sam komandir čete.

Kroz tmurno jutro, duboko blato pomiešano sa sniegom, koji lagano pada zajedno s kišom, sa žicom povezanim rukama, stupaju šestorica Hrvata. Ranko to vidi, drhće po čitavom tielu, ne možda od zime, iako mu je kabanica sva premočena, nego od uzbudjenja. On vidi svu tragiku ovog dogadjaja. On i njegovi drugovi Hrvati moraju sada strieljati svoju braću . . . A za koga? Zbog čega? Komandir čete može biti zadovoljan. On je Srbin. On je doduše pun fraza o novoj federativnoj Jugoslaviji, ali u duši je Srbin i samo Srbin. On je i veliki komunista, ali u prvom redu Srbin. A kao takvoga ga ono, što će se za koji čas dogoditi, može samo veseliti. Ranko to sve dobro vidi, on osjeća, da mora nešto poduzeti, pa makar sve propalo. Ni u kom slučaju ne može strieljati svoju braću. To bi bio zločin. Osjeća, da se u tom slučaju više nikada ne bi mogao vratiti preko, jer ne bi mogao nikome pogledati u lice.

»Joso, jesi li mi prijatelj?«

»Pa to ti znaš, Ranko. Zašto me to uobće pitaš?«

»Joso, tako ti Boga, nemoj me više ništa pitati. Osjećam da moram nešto načiniti i to odmah sada. Ne pitaj ništa i pokaži mi da si mi prijatelj!«

Ranko pođje malo napried i pogleda svoje drugove. Osim komandira čete još su dva Srbina i jedan naš, koji je crven. S tima se ne može računati. Ostaje nas, znači šedam. Liepa premoć, ali sedam malodušnih, zapravo šest, jer Ranko zna što hoće. On ih nije spremio na ništa. Hoće li oni htjeti, hoće li se usuditi, hoće li u njima u dani čas progovoriti krv, prava, poštena hrvatska krv? Rankova odluka je stvorena.

Šestorica su odvedeni pred selo, nedaleko groblja, i poredani uz nasip jednoga jarka. Komandir čete ide od jednoga do drugoga i cinički im se smije.

Sad ili nikad! pomisli Ranko i u isti čas se spusti njegov kundak na komandirovu glavu.

»Majku vam vašu hrv . . .«

»Joso, pomozi ovu dvojicu!«

Nastao je metež. Ljudi su se zaprepastili. Ne znaju o čemu se radi. Plane jedan naboj. Jedan manje. Još dvojica.

»Ajde, braćo, što gledate . . . lupite ih . . . !«

»O vi gadovi, hulje hrvatske . . . jelte, tako vi iza ledja, ali eto ti . . . !«

Ranko osjeti nešto toplo preko čela i jaku bol. Ne, ne, samo sad treba izdržati. Njegova puška je bolje gadjala. Ljudi su se tek sada snašli, ali treći je već pobjegao u pravcu sela.

»Što si učinio, božji čovječe, pa sad smo svi propali!«

»Šuti, odveži radije ove jadnike! Samo brzo, pa nitko nije propao.« Ranko je postao velik kao div. Nitko mu se više nije mogao oprieti. Svi instinktivno poslušaše. Ranko opipa čelo i vidi, da je samo jače ogreben.

(Nastavak na 11. str. 1. stup.)

MOLITVA UZKRSNULOM

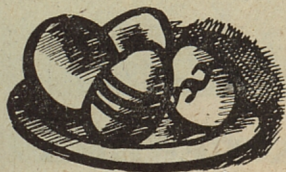
TI, KOJI SI UZKRSNUO NAKON GOLGOTE,
PUN LJUBAVI, SLAVE I DOBROTE,
BUDI NAM ŠTIT i ČUVAR UZKRSNUĆA,
HRVATSKOM MOLI PROLIVENA KRV VRUĆA.

NE DAJ DA ROBSTVO SILE ZAVLADA!
DOSTA JE TUGE, BOLI I JADA
KROZ STOLJEĆA DUGA ZA SVETU SLOBODU.
ZAŠTITNIK BUDI HRVATSKOM RODU,

KOJI TE MOLI SA VJEROM U DUŠI.
NA MOLITVE NJEG'VE TI NE OGLUŠI,
DA VJEKOVE NOSI UZKRSNULOG SVIEĆU,
RADOST, SLOBODU SVOJU I SREĆU.

UZ BEZBROJNE ŽRTVE DOMU NA OLTARU
NA SVAKOM TI, BOŽE, HVALIMO DARU.
MILOST, SPASENJE MOLIMO TVOJE,
ČUVAJ UZKRSNUĆE HRVATSKE SVOJE.

P. KOMERIČKI

III. ŽIVOT HRVATSKE

DANI SUNCEM OBASJANI

UZKRSNUĆE

»Jesmo li gotovi? Brzo, ljudi, svaki čas je dragocjen!«

Iz sela se začuje galama. Treći je već sve uzbunio. Ranko uzme komandirov strojosamokres i dalekozor, potrči na cestu i zaviče:

*

»A sada zamnom! Prema zapadu... tamo su naši!«

Ranko je požudno povukao zadnji dim i ugasio cigaretu. Prešao je rukom preko čela, kao da želi otjerati od sebe ono, što je malo prije pričao, otjerati daleko, daleko u nepovrat. Malo zakašlje i nastavi:

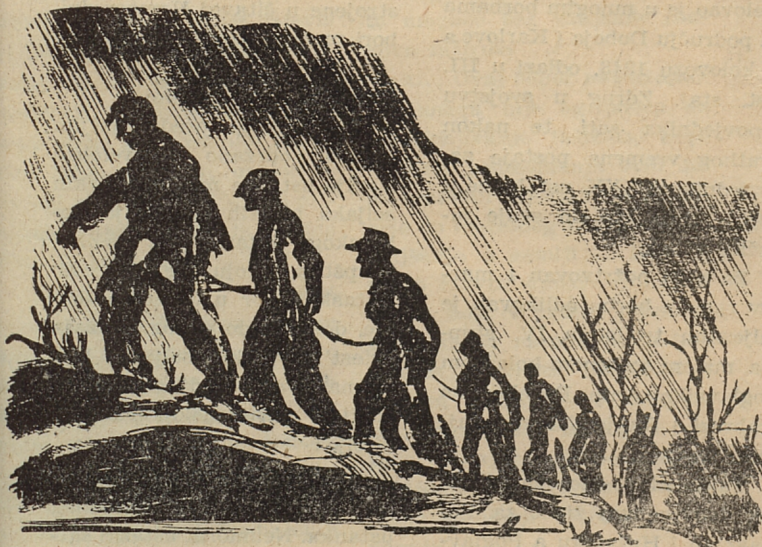
»Tri dana, koja su sliedila, bila su strašna. Bježali smo čitavo prije podne bez predaha, mokri, izgrebeni, krvavi. Noge su propadale u blato, tiela su posrtala od umora, ali volja za životom nas je tjerala napried, samo napried prema zapadu. Mislili smo, da će za koji čas prestati naše patnje, da ćemo stići, ali smo se prevarili. U šumi smo zalutali. Moglo je biti podne, oko nas svagdje tišina. Odlučio sam, da se odmorimo. Tek sad su na smrt osudjeni vidjeli, da su zapravo spašeni, da su još uviek živi. Plakali su kao mala djeca i ljubili smo se i grlili, kao da smo stari znanci. Ali trebalo je misliti dalje. Uostalom što da duljim. Strepeći pred svakim šušnjem, lutali smo još dva dana i dvie noći, gladni i prozebli. Bilo je težko, ali i divno, jer nas je vodila nada... nada, da ćemo se spasiti iz pakla. I eto, spasili smo se, tu smo, i sve je tako liepo, tako dobro. Vi to ne možete razumjeti...«

Rukavom otare suze, koje su neprimjetno kanule na njegove upale, izgrebene i okrvavljene obraze.

Svanuo je krasan proljetni dan. Zvonjava s malog brežuljka, na kojem se bieli crkvica, razlieže se dolinom i opet zove svoje vjerne, da se dodju pomoliti i zahvaliti Svevišnjemu. Već dugo nije malo zvono zvonilo, već dugo nije bilo tako liepo, kao što je danas. Oblaci su se izgubili, ali ne sasvim. Još uviek priete i upozoravaju.

Ranko kleči kraj mene. Njegove oči, pune suza, suza zahvalnica, uprte su u Razpelo, koje je obavijeno tamjanom.

»Oh Bože, hvala Ti, što si dozvolio, da doživim ovo. Zaslužio sam ovo izkušenje, jer sam bio malodušan. Ali sada bih htio doviknuti svima, koji još kolebaju, koji su malodušni, **istinu** o njima, ništa više samo istinu. Onda se više ne može biti malodušan. Oh, kad bi bar svi oni, koji još možda vjeruju u njih i očekuju nešto od njih htjeti vjerovati, bez tako strašnog izkustva, kakvo sam ja izkusio...«

Rankove ustne su poluglasno šaptale. Osjeti moj pogled na sebi i okrene mi se.

»Niti vi me ne možete razumjeti. Ovo je zaista uzkrsnuće. Ne od mrtvih. Ja sam se živ vratio iz pakla... ja sam živ bio u paklu.«

Nisam ništa odgovorio. Osjetio sam, da su mi oči pune suza.

IVO VUKČIĆ

(Svršetak iz prošlog broja)

II. glas: Hrvati smo. Sloboda Domovine naš je Uzkrs. Uzkrsnuće Države naše je uzkrsnuće. Osjećamo, da smo olakšani, jer je s naših ramena pao nepodnosiv teret neizvršena zavjeta. Čisti smo i bieli kao snieg s najviših vrhunaca, jer smo sa sebe oprali sramotu robstva.

Poglavnik je to učinio. Njegovi vjerni su to učinili, naši dobri borci. A onda — posljednji doduše, ali ipak — i mi smo to učinili.

Jer mi svi smo već odavna jedna misao, jedna vjera, jedna volja. Naša misao je Hrvatska, naša vjera — vječnost, naša volja — pobjeda Države u našoj sviesti, u našem srdcu i u našim mišicama. Znati je, znati Državu, voljeti je i boriti se za nju — i ništa više.

U tome je i onako sve. Život, sreća, radost i kruh naš svagdašnji. Kruh, koga će biti za svakoga i kojega više ne ćemo jesti postidjeni i natopljena suzama robskim. Kruh ,koga nam ne će dieliti kao milostinju ,nego ćemo ga, jedini gazde u svojoj kući ,rezati mirisna i topla širokim i dubokim odrezcima, kao da režemo zemlju ,koja nam ga je i dala. A ta zemlja, to je "ravan plodna i bez kraja", to je suncem zaliven krajobraz, gdjeno

II. glas: "mriši brazda, poljski cvit, nebo plavo, puno sjaja,
vedre pisme, sriće svit. Konji bisno putom lete,
bili salaš obasjan; žitnu krunu cura plete,
momak kosi raspivan. Frula svira stado ćuti,
šumi dračov drvored; zrnje se ko zlato žuti,
grožđe zrije, kapa med. Ravan plodna i bez kraja
žitom, cvićom mriši sva: ta je zemlja — kutić raja,
naša zemlja Hrvatska!"

II. glas: I niesu joj te ljepote od jučer ,od tri godine unazad. Sve je to ona već imala. Odavna je imala: Bog ju je takvom stvorio. Samo joj je jedno nedostajalo — osam stoljeća nedostajalo. Ono, bez čega liepo nije liepo, radostno nije radostno, ugodno nije ugodno: **slobode nije imala.**

A sad je ima. Hrvatska ,naš Dom ,naša sreća ,naš najviši zakon. Da, Hrvatska je za nas zakon,koji je nastao prije svih ostalih i koji je njihova sinteza. Ona je stari, drevni zakon, što ga nije napisala **ruka** na papir, koji danas jest, a sutra ga plamen proždire i pretvara u pepeo ,nego su ga život, poviest i predaja uklesali ravno u srdca, ubrizgali u krv našu. Tu ga nosimo, tu on živi.

Zbog Hrvatske, zbog njezine slobode, naši su dani suncem obasjani. Oluja će proći, mi to dobro znamo. Izdržat ćemo ih, jer smo ih već mnogo i mnogo izdržali. U robstvu smo ih izdržali zbog slobode, pa kako da ih u slobodi ne izdržimo? Ne, mi možemo živjeti — i mi hoćemo živjeti! Osjećamo se dovoljno mladi i jaki za to ,da živimo. **U Hrvatskoj hoćemo živjeti ,po njoj i za nju.** U Državi, koja je naša, jer je naša bila i jer je nikad nitko nije mogao izbrisati iz naših srdaca. Srdca su naša granit, čvršći i tvrdji od ovoga, iz kojega podižu palače i spomenike. U taj granit nerazorivi, u srdca naša, vjekovi su uklesali ime Domovine. Duboko, duboko su je urezali, do same krvi, do dna.

Tu sada stoji. Hrvatska ,to najsvetije ime, ta najsilnija čežnja. Stoji njezino ime, njezina čast, njezino dobro kao amanet nad amanetima, kao dužnost najpreča, zavjet na koji smo se zakleli svime, što nam je sveto ,da ćemo ga izvršiti.

Naša krv kola žilama Hrvatske. Sada smo i mi slobodni, jer je **Hrvatska** slobodna, jer je opet Država. Sunce, koje obasjava plodne njezine oranice, pitome vinorodne brežuljke, bujne zelen-šume, gorde planine i prkosne, krševite obale slobodnoga njezinog Mora **to je sunce slobode,** i ono obasjava sada i naše dane.

(Glasbeni umetak. Najbolje kakva efektna pobjednička koračnica (marche triomphale — ili što slično.)

II. glas: Popraćena nezaboravnom zvonjavom uzkrsnih zvona, iz naših se duša poput tamnjana diže do neba molitva zahvalnica za

(Nastavak na 14. strani)

NAŠA BOJIŠTA

STIEG ŽELJ. U. M. ZAGREB XV.

Stieg željezničarske ustaške mladeži razvija sve veću djelatnost. Uz svoj naporni rad sprema se željezničarska mladež i odgaja ,da unese novi duh na naše željeznice. Redovito se održavaju sastanci s predavanjima nacionalnim, prosvjetnim i stručnim. Stieg imade liepu knjižnicu, a izdaje redovito list »Željeznički naraštaj.« Da bi svojim pripadnicima i svim željezničarima pružio malo razonode i da bi se medju željezničarima što više razvio družtveni život, priredio je stieg 3. o. mj. vedri sastanak. Sastanku su prisustvovali saveznićar hrvatskog saveza željezničara g. Mazur, predstavnici glavnog ravnateljstva za promet nadstojnik g. Mrzljak, tabornik XV. ustaškog tabora g. Smolčić, ust. satnik Zdunić s dužnosnicima, izaslanici zborničtva ustaške mladeži gg. Pavlinek, Sekanina i Bašić, te brojni željezničari. Razpored su izveli pripadnici stiega vrlo liepo, te su pokazali mnogo sposobnosti na području glume i glasbe. U razporedu je sudjelovala i glasba željezničarske udruge sv. Roka. Ovakvi sastanci priredjivat će se više puta.

Toga dana otvorena je i razglasna postaja, koju je stieg primio od glavnog kolodvora, a izvedbe će se davatii dnevno od 17.30 do 19. sati. U kratko vrieme postigao je ovaj stieg, u kojem su okupljeni većinom naučnici, zamjerne uspjehe, te može poslužiti kao primjer ostalima.

NOVA ŽRTVA

Na dan 16. siečnja poginuo je ustaški satnik P. T. B. Mijo Matusinović.

Rodio se dne 28. IX. 1910. u Lovreću. U ustaški pokret stupio je 1932. g. u kojem je neumorno radio boreći se za dobrobit Hrvatskog naroda. Vjeran Poglavniku i Domovini položio je svoj život prilikom čišćenja jednog područja od odmetnika. Divlja rulja pljačkaša napala je neko selo s namjerom da ga opljačka ,ali su odmah junačke ustaške postrojbe natjerale u bieg pljačkaše. Na čelu ustaša, kao zapovjednik krenuo je pok. satnik Mijo Matusinović.

Za vrieme dok se borba vodila ,kad su pod tučom naboja partizanski razbojnici opljačkanu imovinu hrvatskih seljaka pokušavali odvlačiti, krenuo je sa svojom bojnom satnik Mijo Matusinović, da onemogući polvačenje bandita. Tom prilikom bio je prvi puta ranjen, a ne htijući se povratiti u pomoćište, ranjen je i drugi put, od kojih je rana junačkom smrću podlegao.

Odmah nakon uzpostave Nezavisne Države Hrvatske dodieljen je u samokretnu sat P. T. B.-a u kojoj ostaje sve do 15. srpnja 1942. g., a potom je premješten u Željezničku Ustašku Vojnicu. U Želj. Ust. Voj. kao zapovjednik sati sudjelovao je u mnogim borbama na području Doboja i Karlovc.a U kolovozu 1943. odlazi u III. Ust. staj. Zdrug u svojstvu zapovjednika sati ,te nakon kratkog vremena postaje zapovjednikom XXX. ust. bojne u kojoj ostaje sve do svoje junačke smrti.

Za svoj požrtvovan i marljiv rad, te borbu odlikovan je željeznim trolistom IV. stupnja, malom srebrnom kolajnom Poglavnika Ante Pavelića za hrabrost i Ranjeničkom kolajnom.

Tako mlad, sposoban častnik dao je svoj život za Poglavnika i Hrvatsku a Poglavnikova Tjelesna Bojna gubi u njem svoga izvrstnog, dugogodišnjeg ustaškog borca. — Jedna karika u tom lancu — više.

BANDITI U MOSTARU

Nakon zauzimanja Mostara banditi su u glavnom gradu Hercegovine sastavili strahovladu. Banditi su najprije uhitili pripadnike anglofilskih krugova, koji su vjerovali, da je sada došlo njihovo doba, te su ih strieljali ili objesili. Ovo baca novo svietlo na nedavne sporazume Tita i generala Alexandra i na izkorišćavanje britanskih dobava oružja. I bivši gradonačelnik Mostara (radi se o posljednjem iz jugoslavenskog doba), koji je sebi pokušao pribaviti alibi jednim kukavičkim prepadom, insceniranim u posljednjem trenutku protiv hrvatskih i njemačkih četa, koje su se još borile u gradu, likvidiran je na prvom mjestu. Katolički biskup uhićen je i odpremljen u pravcu Nevesinja, kamo sada još nije stigao. Svi članovi franjevačkog samostana doživjeli su istu sudbinu, kao i njihova braća u Širokom Briegu i Dubrovniku — oni su poubijani. Katoličko pučanstvo, koje se moglo pravodobno spasiti, pobjeglo je u brda. Odatle se ono zajedno s muslimanskim skupinama odpora, koje su postrojene u čitavoj Hercegovini, bori protiv Titovih krvnika.

Hrvatsko Jastrebarsko

U perivoju pred Dječjim domom održano je velebno slavlje ustaške misli hrvatskih seljaka iz svih mjesta jastrebarskog kotara. Na velikoj skupštini, koju je priredio Ustaški logor u Jastrebarskome, došla je do punog izražaja sviest hrvatskih seljaka, koji su na svojim ledjima osjetili zlodjela partizanskih »osloboditelja«.

U jastrebarskom kotaru došlo je do pravog narodnog ustanka. Neumorni ustaški satnik F. ustrojio je od seljaka iz obližnjih sela Ustašku posadnu bojnu, koja već broji znatan broj pripadnika.

Velebnoj skupštini prisustvovao je zapovjednik divizije general Tomislav Rolf, veliki župan župe Pokupje ustaški dopukovnik Tomislav Grgić, sto-

NISMO ZABORAVILI!

Hrvatski list od 14. II. 1940. donosi:

Milan Grol intimus Ljube Davidovića veli: Bosna je srpska. Ne samo onaj dio Bosne, koji je sada izvan banovine Hrvatske, nego i onaj koji je pripao sporazumom od 26. kolovoza, Grol argumentira ovako: »Zbog Bosne je da ne spominjemo prijašnje manifestacije došlo do sarajevskog atentata i svjetskog rata. Tu je srpski interes toliko jasan, da je mogao doći u pitanje samo rdjavom politikom Beograda i neshvaćanjem za vrieme opasnosti od nepouzdanog stava onih, koji su zaključivali sporazum od 26. kolovoza, kao da bi u tome pitanju moglo biti razloga za neke kompromise. Moglo bi ih biti samo u slučaju da su se navodili drugi motivi, a ne isključivo nacionalni, da se govorilo o privredi, saobraćaju i drugim životnim uslovima i s takovom motivacijom se tražio koji srez te pokrajine. Moglo bi biti ispravljanja pod uslovom, ako bi se i s hrvatske strane isto tako na drugim stranama, kao na primjer u južnoj Dalmaciji odstupilo od isključivo nacionalnog mjerila.«

Možda je potrebno podsjetiti one koji su ipak zaboravili, da su nam dnevno podmetali i nametali ovakove izjave na naš račun, a u vrlo riedkim slučajevima smo mi s m j e l i i m o g l i reći što mi o tome mislimo.

Možda je to bio »idealan« položaj za Hrvatsku?

žernik Stožera Pokupje ustaški satnik Stjepan Ilić, zapovjednik stajaćeg zdruga, upravitelj župskog redarstva ustaški dopukovnik Hočevar, logornik Latinger, karlovački gradonačelnik Hauptfeld te mnogi viši hrvatski častnici, a prisustvovali su i predstavnici njemačkih oružanih snaga. U velikom perivoju smjestilo se tisuće seljaka i seljakinja iz okolnih sela. S druge strane postrojila se Ustaška posadna bojna. General Rolf obavio je pregled ove bojne i odlikovao 30 njezinih pripadnika malo srebrnom i brončanom kolajnom Poglavnika dr. Ante Pavelića za hrabrost, održavši tom prilikom vojnicima kraći govor.

Na svečano okićenoj govornici otvorio je skupštinu tabornik jastrebarskog kotara Ivan Janžić, pozdravivši ugledne goste i ostale prisutne seljake i gradjane. Nakon toga je predao rieč stožerniku Stožera Pokupje Stjepanu Iliću, koji je prikazao dogadjaje u svietu i kod nas. Osobito je naglasio, da ustaštvo predstavlja sve ono najbolje, najpoštenije i najhrabrije u hrvatskom narodu. Ti muževi jedini mogu dovesti Hrvatsku do pravog cilja: do sačuvanja i izgradnje slobode i nezavisnosti.

Zatim je govorio veliki župan Velike župe Pokupje g. Tomislav Grgić. Njegov govor, održan pravim pučkim i svakome razumljivim načinom, bio je stalno prekidan poklicima Poglavniku i Nezavisnoj Državi Hrvatskoj. Govorio je o smislu narodnog ustanka, o našim neprijateljima i o tome, zašto se moramo boriti i pobiediti. Sjajnim je načinom prikazao, što bi značilo za hrvatski narod malaksanje ili polaganje oružja. Hrvatski je seljak upoznao svoju tamnicu »Jugoslaviju« i srušio je, pa se nitko živ ne će više dati u nju zasužnjiti, jer samo ludjaka može zmija dvaput ugrizti iz iste rupe. Veliki župan je nadalje govorio o sudbini naroda, koji su povjerovali neprijatelju, naglasivši na kraju, da Hrvati moraju hrabro uztrajati, pa ih pod vodstvom velikog muža Poglavnika očekuje sretna i mirna budućnost.

Ova velebna skupština završena je sviranjem hrvatske državne i ustaške himne. Poslije toga održan je za uzvanike svečani domjenak u dvorani Dječjeg doma. Tu su govorili general Tomislav Rolf, šumarski nadzornik Josip Beondić, ustaški dušobrižnik prebendar Janko Majorović i na kraju zapovjednik posadne bojne, koji je uz burno odobravanje naglasio, da će njegova bojna izvršiti zadaće na zadovoljstvo naroda.

Konačno je na priedlog kotarskog predstojnika Franje Mihića sakupljena svota od 170.000 Kuna za izbjegličku djecu u Dječjem domu.

BRIGA ZA DJECU

U spašavanju i smještanju izbjegličke djece postignuti su u Karlovcu upravo zamjerni posljedci, koji svjedoče o velikoj skrbi prema nedužnim žrtvama ovog velikog rata.

Zbog stalnog nadolažka nove postradale djece pojavila se potreba proširenja Dječjeg doma i pučke škole za izbjegličku djecu na Udbinju, koje vode častne sestre. U tu svrhu stupio je neumorni povjerenik Ministarstva skrbi Dragutin Mahovlić u vezu s njemačkim vlastima, zamolivši ih, da ustupe za dom barake s kolodvora. Njegovoj molbi udovoljeno je s najvećom susretljivošću. I tako će se moći siromašnoj djeci pružiti veća udobnost i olakšati težku sudbinu izvan roditeljskog doma. Spomenute barake bit će pregradjene u obliku manjih paviljona.

Jedan susjedni ljetnikovac bit će takodjer upotrebljen za nastanbu izbjegličke djece. Na taj način postat će Udbinja pravim malim dječjim gradom, te živim svjedokom o dobrom srdcu i razumievanju svih pravih Hrvata prema onim najmladjim članovima hrvatske zajednice, koji su u ovom nemilosrdnom ratu izgubili dom i roditeljsko okrilje.

PARTIZANI STRIELJAJU RANJENIKE

U jednoj spaljenoj štali u blizini Jajca nadjeno je 38 pougljenjenih lješina. Iztragom je ustanovljeno, da se tu radi o ranjenim partizanima, koji su ubijeni hitcem u zatiljak. Partizani su sami umorili svoje ranjenike, jer im je bilo oteto nenadoknadivo obskrbno skladište grada i područja oko Travnika.

DNEVNI ŽIVOT

Sjećam se mog prvog vojničkog Uzkrsa.

Jedno selo pod Papukom. Ljudi su čekali nas i Uzkrs i došli smo i mi i Uzkrs.

Hrvatska vojska! Oni prije nas ostavili su suviše vidne znakove svog promatranja svieta.

Sve ono, što su ljudi desetljećima sticali i gradili, zajednička imovina, općina, škole, željezničke zgrade i ostalo, mnoga posebnička zdanja popaljeno, upropašteno, nagrdjeno.

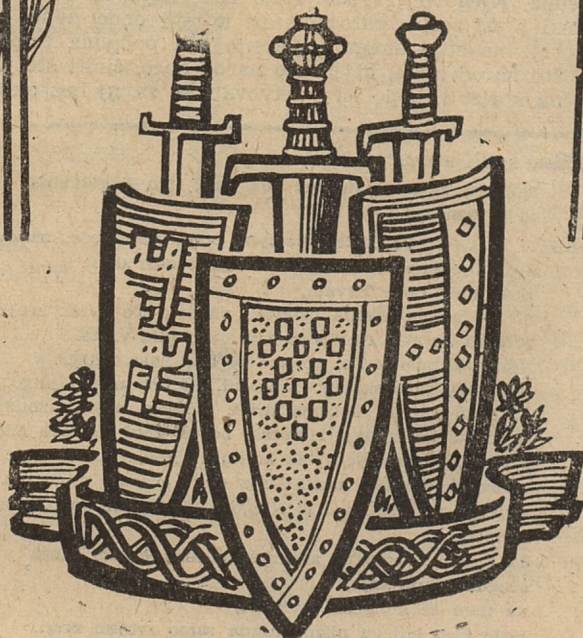
A na Veliku Subotu u skromnoj procesiji mnogo zabrinutih lica i suznih očiju, mnogo crnih traka oko ruke, ali ipak . . .

Bio je i počastni vod, zvona su zvonila, liep, preliep dan, sve je bilo uzprkos svega — bilo je Uzkrsnuće i Uzkrs!

*

Ove je godine još i više ruševina, mnogo više suznih očiju, premnogo praznih mjesta kod prazničkih stolova (koja više nikada ne će biti popunjena) — i još nešto:

Mnogo vjere i nade u Uzkrs i Uzkrsnuloga.

DVA-TRI NEJASNA POJMA

Uzprkos buci i olujnom zamahu ratnog zbivanja, koje kao da ovaj put, u ovom ratu, ne poznaje nikakvih granica i ne priznaje rezervata, u jezgri vrtloga odvija se drugi jedan život, uzporedan s onim, u kojemu su glavni čimbenici vojske i oružja. To je život misli: to su ideje zajedno sa svim onim, što je neposredno zahvaćeno njihovim krugom djelovanja.

No ni tu nije mirno. I tu je rat. Duhovni je sviet, jednako kao i materialni, podliegao tempu i zakonima rata i evoluciju zamienio revolucijom. Politika, filozofija, znanost, umjetnost... sve je to pošlo revolutivnim putem.

Da, i politika. Naoko, u prvi mah, izgleda nepotrebno, čak paradoksalno, izticati, da se i politika utekla revoluciji, jer smo nekako navikli u prvom redu baš to dvoje povezivati jedno s drugim. Revolucija je, po takvom shvaćanju, uobće stvar politike — najprije i toliko politike, da smo valjda tek odatle s vremenom počeli prenositi taj pojam i na druga područja.

Ali nije ipak sasvim tako. Teoretski, politika je mogla podliegati i najrevolucionarnijim obratima, no u praksi se ona uviek pokazala kao nešto konzervativno. Pošto bi naime, pa makar gdjekada i samo prividno, provela u život svoje glavne zasade, ona bi dosljedno ostajala uz njih i branila ih krajnjom upornošću. O tome, da se održi suština naučavanja jedne politike, ovisilo je uviek i održanje, obstanak nje same.

To smo mi u Hrvatskoj mnogoput doživjeli. Osobito odonda, odkako je bilo nastupilo demokratsko razdoblje. U to se vrieme, mora se reći, politički život doduše bio razbujao kao nikada prije, ali je ujedno i bilo prošlo doba, kad se u Hrvatskoj vodila samo jedna politika — domovinska, sveobuhvatna, **hrvatska** politika. Mislim: hrvatska po svojim težnjama i po svom sadržaju, a ne samo po imenu. Snage su se naprotiv razdvajale u skupine i skupinice i neriedko razvodnjavale u svojoj korjenitosti i hrvatskom puritanizmu.

Više se niti na bitne probleme našega narodno-državnog života nije gledalo s nepristranog stanovišta nacionalnih probitaka, već su takvo gledanje bili zamienili uzki i pristrani stranačko-politički pogledi. Ukratko: umjesto nacionalne širokogrudnosti naučavao se stranački egoizam, ukrućen gdjekada tako strahovito, da nije bio sposoban procieniti nekoje za hrvatski narod jedinstveno povoljne prilike.

Takva sitna politika jurnjave za prestižem, razdora i mržnje vladala je u nas, uz male prekide, po prilici od razkola u Stranci Prava do Oslobodjenja. Koje onda čudo, da još i danas, u novoj stvarnosti, kad je već i politika doživjela svoju revoluciju, kod nas imade ljudi ,kojima nisu jasni ni ona dva tri osnovna pojma, što su najuže povezani uz javni život uobće, a narodni posebno!

Čovjek odgojen politikantski i zadojen strančarstvom prije svega ne zna, što je to r o d o l j u b l j e. To je za nj pojam, kojega on istovjetuje, u najboljem slučaju, s probitcima svoje stranke i njezine politike, a najčešće dapače i sa svojim osobnim probitcima. Njegovo je rodoljublje rieč, koju on možda umije izgovoriti s najvećim patosom, ali koja i onda zvuči prazno, jer iza nje ne stoji snaga uvjerenja niti podpuna pripravnost misliti što narod misli, htjeti što narod hoće, činiti što je samo njemu na korist i, u potrebi, žrtvovati se za nj bez oklievanja i pridržaja. Kako znade u stvari izgledati to naskroz krivo shvaćeno rodoljublje, najbolje dokazuje činjenica, da se u nas može naći osamljenih pojedinaca, proizašlih iz stare političke škole, koji još i danas, nakon svega, smatraju većim griehom, što je Nezavisna Država Hrvatska razpustila sve stranke, nego li to, što nam partizani i četnici, u sporazumu s anglo-američkom demokracijom i moskovskim boljševizmom, popališe sela i na pravdi Boga velikoga pobiše tolike nevine ljude...

Jednako medjutim kao rodoljublje mnogima je nejasan i pojam o d g o v o r n o s t i. Nema sumnje, da i to treba u prvom redu zahvaliti duhu političke prevrtljivosti, oportunizma i načelne beznačelnosti, koji se duh desetljećima naučavao i na kraju, može se reći upravo nasljedno, kod nekojih do srži uvriežio. Novo stanje samo po sebi dakako nije moglo izliečiti olako, neodgovorno shvaćanje dužnosti prema narodu, državi i vlasti, jer za to prije svega treba vremena, koje nam rat naravno ne stavlja na razpolaganje, a onda i ljudi, etički i nacionalno izgradjenih koji će primjerom širiti nauk o nepatvorenom rodoljublju i buditi i u drugih smisao za odgovornost.

Država na tome počiva: na rodoljublju svojih pripadnika i na njihovu odgovornom djelovanju. Gdje su medjutim nejasni pojmovi rodoljublja i odgovornosti, tamo je nuždno nejasan i pojam d r ž a v e, koja najposlije i nastaje i crpe uvjete daljnjeg obstanka jedino kao rezultanta onih dvaju pojmova.

Ne smije se reći, da u nas Hrvata, obćenito uzevši, nema sviesti o Državi. Kad bi tako bilo, ne bi se dala razumjeti ni stoljetna naša politička borba oko ponovne uzpostave naše pune državne samostalnosti, ni sadašnje herojsko žrtvovanje najboljih sinova Domovine s jedinom svrhom, da se ta samostalnost proširi, učvrsti i prenese na sva buduća pokoljenja. Prigovori dakle o nejasnom pojmovanju države i njezinu značenju i vriednosti ne odnose se na dobre naše borce, koji ne znaju teoretizirati ni postavljati pravničke definicije o državi, ali slušaju glas srdca i bez oklievanja sliede poziv patriotske svoje savjesti.

Danas se **takvima** daje prednost. U tom se politika revolucionirala, što odlučno zabacuje sve djelomično i stranačko i postavlja jasno i nedvoumno kao jedine ideale slobodu, narod i Državu. Kako se tko odnosi prema tim idealima, tako se ima i ocieniti. Nema više udovoljavanja domovinskim dužnostima time, da se pripada ovoj ili onoj stranci. Postoji samo pripadnost narodu kao cjelini, koja vriedi i kojoj se prema tomu i jedino može priznati pravovaljanost. Narod nema samoubilačkih namjera, a stranke su pokazale, da znadu imati i takvih, koje ne samo da nisu narodu ni od kakve koristi, nego su mu dapače izravno na štetu.

Hrvatska politika je danas glas naroda. Rodoljublje je danas ne politizirati, nego služiti narodu, boriti se za nj i njegova prava i **ne pitati, hoće li ta borba pojedinog borca završiti sa životom glavom ili ne.** Svima, koje je izkovala krvava nužda ovog rata, koje izgradjuje novi duh borbenog hrvatstva, jasna je potreba izdizanja narodnog života nad živote pojedinaca i obrane države pod svaku cienu, jer pojedinac i onako može vječno živjeti samo u narodu, **a narodu ima života samo u vlastitoj i slobodnoj Državi!**

S. VITKOVIĆ

(Svršetak s 11. strane)

slobodu, **za dane suncem obasjane,** i za **Poglavnika,** koji nam ih je darovao.

Zbor (ili I. i II. glas): ,,Blagoslovljen budi, naš Bože, za ovaj dan, koji nije kao svi drugi dosadašnji naši dani.
Bože naš, Bože Hrvatâ,
mi Te nismo nikada ostavili, mi smo Te uviek svojim zvali, premda su svih rajeva za nama lupnula vrata.
Vjerovali smo u Te, golema je bila naša nada.
Sad smo Ti beskrajno zahvalni. Vidimo u ovo jutro, koje do krajnjih rubovâ obzorja dršće snagom naših uzbuđenja, da je među narodima i Hrvatski narod Tebi jednako mio.
Poslao si nam **Njega,** za kojim su gorjele naše duše jačinom zatiranih ognjištâ naših kroz duge sezone, duge, da nam se iz Njegovih kretnja i iz Njegova glasa odkriju preminuli dusi oživjeli,
da nam se radostno zasmieše naše najdraže sanje,
svagdano ubijanje,
da nam se konačno javiš Ti,
Bože naš, kojega nismo nigda samo svojim zvali.
Odkrio si nam čudo u ovom proljetnom danu,
jer si nam dao Rieč među narodima,
da Te u sebi slavi još jedan narod, slobodan, više.
Poslao si nam **Njega — Pobjednika,**
pred pobjedničkom četom sa Gvozda, Rakovice, Sibinja, Senja uzkrslih junaka,

da nam donese Mir, čedo svojih i naših boli čedo.
I unapried će, znamo ,biti **nas, koji pate**
po skrovištima našim i mnogog će jutra zateći u lutanju,
jer svi ćemo se često sami sa sobom biti,
kako si rekao, i kruh u znoju jesti,
ali od ovoga suncem ovjenčanog dana
naše noći ne će biti tako krute, ni tuge naše žute kao prije,
kad nije bilo Njega, za kojim su tutnjile naše duše.."

(Glasba sad svira ustašku himnu, za vrieme koje se, glasno i sveano, čuju završni stihovi:)

Zbor (ili I. i II. glas): **"Neka je bezkrajni Alleluja Tebi, izmučena Hrvatska,**
neka je blagoslovljen od sniega bjelji,
od sunca blistaviji dan."

Svršetak.

ZAŠTO SU VAS UBILI?

Dana 16. ožujka o. g. održana je u Zagrebu u Hrvatskom Državnom kazalištu svečana priredba u počast hrvatskih katoličkih svećenika, koje su tokom zadnje četiri godine ubili odmetnici. Gotovo 200 katoličkih svećenika svojim su životima zasvjedočili svoju veliku ljubav prema Hrvatskoj.

Pred našim duhovnim očima prolaze ubijeni hrvatski katolički svećenici kao vječiti svjedoci i slika naše mukotrpne tisućgodišnje prošlosti. Svjedoče nam u ime tisuća, koji su kroz poviest živjeli i umirali za Hrvatsku ,da je ona naša stvarnost, koje se ne možemo i ne ćemo odreći. Svjedoče pred prijateljima i neprijateljima, da ovdje, u ovoj hrvatskoj zemlji ,živi narod, koji je spreman izginuti, da sačuva svoju slobodu i svoju državu. Oni kao duhovni vodje naroda, i njegovi ponajbolji sinovi, to su dokazali ne samo riečima ,nego su to i svojom krvi izpisali.

To nije samo danas. Tako je bilo uviek u prošlosti. Kadgod se je Hrvatska nalazila u sudbonosnim časovima, mali, nepoznati svećenici su pridonosili velike žrtve za nju. U svim prekretnicama hrvatske poviesti niže hrvatsko svećenstvo, koje i inače dieli svu sreću i nesreću sa svojim narodom, uviek se je naštlo uz narod, uz vječnu Hrvatsku. S narodom je živjelo, s narodom je trpjelo veselilo se, s narodom se borilo i pobjedjivalo. Kako uviek, tako i sada ostalo je vjerno sebi i svojim svietlim i častnim predajama. Kao prije, tako ni danas hrvatsko seosko svećenstvo nije svoje osobne probitke stavilo pred probitke vjere i naroda. A i tu je uviek prednjačilo ono nanajsiromašnije svećenstvo iz najsiromašnijih naših krajeva: Bosne i Hercegovine, Dalmacije i Like.

Danas, kad se spominjemo vas i vaših žrtava, dragi naši mučenici, nameće nam se pitanje: zašto su vas ubili? Odgovor za sve pametne i dobranamjerne nije težak, a mi ćemo odgovoriti radi onih, koji na ove žrtve gledaju iz vidokruga svojih osobnih probitaka i pogrješnih naziranja. Odgovaramo radi onih, koji se ne mogu uzdići nad osobne i tvarne koristi, radi onih, kojima je vjera i narodnost samo krinka i plašt, kojim pokriju sve ono, što se ne smije vidjeti ni znati. Sudbina naroda nije ih nikada dublje uznemirivali, budućnost vjere nikad im nije zadavala osobitih briga. Glavno da je njima liepo i dobro, i da to uzčuvaju.

Nasupuot ovima stojite vi, naši divni hrvatski mučenici, te svjedočite cielome svietu, da Hrvati znaju boriti se i umirati za svoju domovinu.

Mogli ste izabrati drugi put, put **nezamjeranja i čekanja,** ali vi ste izabrali jasni **i otvoreni put borbe i — pobjede.**

— Zašto su vas ubili? —

— Ubili su vis zato, jer ste svojim jasnim gledanjem u neprijatelju upoznali n e p r i j a t e l j a i imali poštenja i duhovne snage, da ga uzprkos opasnosti po život takovim i proglasite. Jer ste uviek izvršavali samo ono, što je od vas tražila vaša svećenička i hrvatska savjest.

— Ubili su vas, jer ste više voljeli svietlo, nego tamu. I to svietlo ste unosili u sve mračne zakutke naše hrvatske zemlje.

— Ubieš vas ,jer ste propoviedali istinu, a osudjivali laž, te vas oni, sinovi laži, nisu mogli shvatiti ni trpjeti.

— Ubiše vas, jer ste propoviedali ljubav, te oni zadojeni mržnjom izkališe na vama svoj bies.

— Ubise vas, jer ste nagovarali na dobro, a noi puni zloće to nisu mogli razumjeti.

— Ubiše vas, jer ste propoviedali vjeru, vjeru u Boga, u pravdu, u istinu ,a njima je to smetalo, jer su bezbožci i cieli sviet žele učiniti bezbožničkim.

— Ubiše vas, jer ste navieštali pobjedu pravde nad nasiljem i nepravdom, a oni to nisu htjeli ni željeli čuti.

— Ubili su vas, jer ste žarko i fanatički ljubili svoj hrvatski narod ,na njega mislili, za nj živjeli i radili. Jer ste živeći u dalekim osamljenim selima svoje vrieme i svoje snage ulagali u rad za duhovno i vremenito dobro svoga dragoga naroda. A oni taj narod mrze djavolskom mržnjom.

— Ubiše vas, jer se niste bojali zamjeriti neprijatelju. Niste radi zemaljskih i osobnih probitaka zatvorili usta i šutjeli, kad ste kao Hrvati i kao svećenici morali govoriti.

— Ubiše vas, jer niste poznavali straha, kad se je radilo o obrani svete vjere i drage vam Hrvatske. Niste se bojali za svoje živote i svoje imanje, kad je trebalo kazati, tko ste i što ste. Više ste voljeli svoju Hrvatsku ,nego li sve blago ovoga svieta.

— Ubili su vas, jer su u vama vidjeli ponajbolje predstavnike katoličke vjere, koju oni mrze ,i hrvatskog naroda komu, oni pripremaju iztriebljenje. Ubiše vas, jer vas smatrahu opasnima za sebe i zaprekom u ostvarivanju svojih protuhrvatskih i protuvjerskih ciljeva.

Svi vi niste bili formalni ustaše, s ustaškom prisegom, ali ste ustaški živjeli i umrli. Položili ste živote za ono za što su ih položili tisuće ustaša: za NEZAVISNU DRŽAVU HRVATSKU. Zato ste i vi naši ustaše, naši junaci ,naši mučenici. Vaša nam je uspomena sveta i draga ,vaša žrtva dragocjena. I mi se klanjamo pred vašom duhovnom i nacinalnom veličinom.

Ivan Sumić, prom. izvj. U. V.

SPOMENDANI

4. travnja 1933. Ivan Gabaj, ustaša iz Hlebina ubijen od srbskih oružnika kraj Gole na Madjarskoj granici.

4. travnja 1936. Tri seljaka ubijeni u Sesvetama kraj Zagreba za vrieme dieljenja svete Potvrde.

U travnju 1931. Zvonimir Topolnik umro u Livnu od posljedica zlostavljanja.

U travnju 1934. Ante Pavelić ustaša, umro u Beču od posljedica srbskog zlostavljanja.

U travnju 1934. Ivan Šarić, ustaša, umro u zemuničkoj bolnici od zadobivenih rana za vrieme zlostavljanja.

U travnju 1936. Karlo Brkljačić bivši narodni zastupnik ubijen od srbskih četnika poslije skupštine u Gospiću.

U travnju 1936. Uzelac, hrvatski omladinac ubijen po srbskim četnicima poslije hrvatske skupštine u Gospiću.

U travnju 1936. 5 hrvatskih seljaka ubijeno od srbskih oružnika za vrieme jedne proslave u Ozlju.

U travnju 1936. Jedan Hrvat ubijen po srbskim oružnicima u Kamenskom kraj Karlovca.

1. travnja 1930. Zbog velikih demonstracija na zagrebačkom sveučilištu uhićeno i zlostavljano je tridesetak sveučilištaraca. Najstrašnije je bio zlostavljan Zlatko Šalković.

3. travnja 1932. Prigodom dolazka hrvatskog pjevačkog družtva Trebević u Zagreb zbog rodoljubnih manifestacija uhićeno je oko 100 Hrvata, od kojih su mnogi zlostavljani.

3.-4. travnja 1933. Zbog ustaškog djelovanja uhićeno je i zlostavljano skoro čitavo selo Hlebine.

STRIC MIŠKO pripovida!

Dičice moja, sinovci moji lipi, bilo vam je to prije jedno pedesetak godina, jednoga listopadskog dana popodne. Drinovačko-imotsko polje kupalo se u toplom jesenskom suncu. Bila je berba kukuruza. Staro i nejako, mužko i žensko je porlilo u polje na berbu, valja se požuriti, obrati, dok ne navale jesenske kiše. Godina je rodila ko malokad, narod je vesejo, iz mladenački grla ori se vesela, obistna pisma, grme kubure, podcikivanju i podvriskivanju nikad kraja. Mladost je zasukala rukave, bere jedre klipove, trpa u vriće, nosi u kraj i iztresa na velike rpe, di gospodari-domaćine side uz rpe, pijuckajući žeženu rakiju i vince rumeniku i prigrizajući pečenu ovnovinu i uštipke na masti pečene.

Kod staroga Zelena se skupilo nekoličak njegovi vršnjaka, kušaju njegovu rakiju i nudkaju svoju. Svaki vadi iz torbe, koja mu visi o ramenu, bocunčiće ili tikvice i jedan drugom nazdravljaju:

— Zdrav da si mi gostu i prijatelju! Kako ove godine, dabogda i dogodine i svake godine!

— Amen dabogda! — odgovaraju svi.

— A, evo, da je ove godine, dika mu i slava, — odgovara stari Zelen. — Da, dušice dragostna, i šakom i kapom.

— Pusti klipovi ko male puške. Od oke ji ima, a zrno se žuti ka cekin.

— Deder, kume Zelene, potegni iz moje tikvice, valja li moja rakija, — nudka Cvitan staroga Zelena.

— Dušice dragostna, baš ti je dobra, malo je ima ovake u našem selu.

— Nisam pritirava, već čim procuri ona vodenkasta, ja odmaknem, pa mi je uvik ovaka, pitka i pojaka, — vali se Cvitan.

— Prava likarija, dušice dragostna, pogotovo za staro čeljade. Dodje ti ona u svaku žilicu, ogrije te, okripi, razvedri.

— Kako koga, moj Zelene, — dobacuje stari Petar, — ima ji, pa ji obori s nogu, ko da ji posičeš.

— E, dušice dragostna, ko ne zna mire i mliko mu naudi, a kamoli ne će žežena rakija.

— Evo mi je sedamdesetitreća, — stari će Petar, — a nisam valaj nikad od usta uzteza, popijo sam i vina i rakije podosta, doduše nisam nikad pritirava pa se evo i danas ne bojim nijednog mog vršnjaka, a ni mladji od sebe.

— Fain Isus i Marija, ljudi! — pade medju nji, ko da ga je vitar donijo, kum Mate Imoćanin, poznat na daleko sa svoga jezika, kakvog nema ni najlajavija babetina.

— Zdrav da si mi Zelene, stari prijatelju, kako si mi, jesi li mi zdrav i vesejo?

— Jesam, dušice dragostna, Bogu momu vala, i zdrav i vesejo!

— E, e, vidi se, moj Zelene, kad te čovik gleda, da bi ti čovik dvadeset godina manje. Tako, eno i moj ćaća, devetdeset manje jedna mu je, a i sad je brži od mene i uzbrdo i nizbrdo. Zub mu ne fali nijedan, a vidi ka mladić od dvajest godina... Zelene brate, deder dokuči malo rakijice, ništo me štumak žbuni... a moga bi mi i pećicu ovnovine odkinut, davno sam ruča... E ljudi moji, šta sam jučer vidija u nas u Imockom na pijaci pod kostelom. Oko podne se skupijo pusti svit i gleda čudo nevidjeno, pivčić nako osridnji, vuče za sobom gredu, ne bi je pet ljudi nosilo, a malo podalje čovik, ovake peče ka ja, drži u zubim gvozden kolac, a na svakom kraju olovna kugla od dvista oka.

— To nije bez djavlije, — dobacuje stric Križan. — Čarolija je to.

— Kakva čarolija, muko Išukrstova, nema tu, brate, nikakve čarolije, evo ovizin svojizin očiman sam gleda i ovizin svojizin prstiman san pipa.

— I ja sam, dušice dragostna, jednom u Beču u prateru gleda... — započinje stari Zelen, ali Mate ne da nikomu ni zuba obilit, pa ni starom Zelenu.

— Piše mi brat Stipe, ćta je gori u Madjariji, da je i gori godina rodila, ko nikad, veli, kaže, govori da je vidija klip kukuruza od tri oke, a glavicu kupusa od dvajes oka, a tikvu misiraču od stoidvajes oka.

— Ma šta ne veliš, bolan brate ne bijo! — ko čudi se stari Križan.

— Dušice dragostna, jedne godine, kad sam bijo u Bosni, vidijo sam prase kolik oni najveći vo posavac, oni rogonja.

— Ta bi moga te Matine misirače jist, — dobacuje stari Petar, ali se Mate na to ni ne obazire, već drobi i dalje.

— Ljudi, da vam pripovidam, šta sam nikidan vidijo gori u nas na Kamen-mostu u nikog Jure Markote. Otelila krava kozle, pravo pravcato kozle, s četiri rožčića, evo ovolika kolik palac.

— Kozle veliš?!... S četiri rožčića? — ko čude se ljudi.

— Au, brate mi, Jure ima kokoš, piva ka pivac, a svaki dan snese tri jaja, jedno u ručenoj dobi, jedno o južini, a jedno u večere i svako sa dva žumanjca.

— Mogla bi, bolan ne bijo, još jedno o ponoći, a jedno u zoru... — šprda se stric Cvitan.

— Dušice dragostna, bila ti je u mog pokojnog ujca... — pokušava i stari Zelen, da dodje do riči, ali Mate ne da ni zaustit, već drobi i dalje.

— Niki dan oni naš stodjava Perija Vilenica iz Vinjana, znaš ga, kume Zelene, sidi pod crljenim jezerom, dvocivka mu pri ko kolina, a ozdal iz vinograda štekće vižlad, kad, brate si mi moj, najedanput izpadoše pred Periju dva zeca i jedan šetak ko ovca velik. Oni stodjava digne dvocivu, namiri, dum, dum, dum i očete li virovat, ubi sve troje.

— Iz dvocivke ubi sve troje, e to je majstor, kakvog nema na svitu, — dobacuje Križan.

— Dušice dragostna.... — uzalud se muči stari Zelen, ne da Mate na se.

— Nije ti to ništa, ima gori u Medovu docu jedan mladić, on bez puške ide u lov. Skoči zec, prne jerebica, cakne lisica, a on ćap kamen i zviz u vr glave.

— Dušice dragostna...

— A opet u Lovreću ima...

— Ma stani, jezik ti odpa, dabogda, — izdere se stari Zelen. — Stani da i ja jednu rečem, ti si se dosta nalaja.

— Lipo moje, kad sam bija u Beču u vojsci, zapalo me jednom na stražu prid carskim dvorim. Stojim ja, stojim ka kip i gledam okle će car, da mi ga je vidit, a njega nema pa nema. Najednom naidje izprid mene jedan civil. Ništa, gledam ja njega, a i on stade pa gleda mene. Taman mu tido reć nek prolazi i da ću zaustit »abtreten«, kad ti on korakne prida me i veli: »Šta je, Mate, šta ti ne pozdraviš svoga cara?!«

E, ljudi moji, bilo mi je ko da si me maljem po glavi udrijo, ne znado mu ni crne ni bile reć, toliko sam se bijo smrza. Nu on se osminu i reče mi: »Ništa, ništa, Mate, kršan si ti momak i moj najbolji vojnik. Od danas si kapular!« Maši se u džep i turne mi u ruku dukat i veli mi: »Napij se, Mate, u zdravlje svoga cara!«

— Ko bi reka da te i car pozna... — stari će Petar.

— Dušice dragostna — već se srdi stari Zelen.

— A kad sam jedne godine iša u manevar...

— Dušice dragostna...

— ... pa kada sam bijo na jednoj planini u šumi...

— Ma šuti, djava ti jezik izčupa...

— Pa evo šutim...

— Zaveži... Dušice dragostna, bilo ti je to jedne zime, nikako uz korizmu. Idjem ti ja priko Duvanjskog polja. Snig do vrata, a pusta zamerija stiskala, da ti srdce puca. Jašim ti ja na mom ridjanu, ali se nije dalo izdržat, pa sam saša i odim konja za sobom na uzdi. Idjemo ti nas dvojica tako, idjemo, kad najedanput imaš šta gledat, žalostna ti majka ne bila, vučina ka kenjac, razvalijo žvalje, izkesijo zube i ćoravlaja na me. Ujtijo se ja u škripcu, nemam ništa uza se, a on beštija zaslipijo. Vidim, nema se kad razmišljat šta bi, već ga lipo ćapim livom rukom za gornju gubicu, a desnu mu turnem u žvalje, što sam jače moga. Vidi ti moj vuče, da će stradat, pa izmiče. On izmiče, a ja primičem i navirem... aha... aha... aha... i oćeš Bogu virovat, dočepam ga se za rep i izvratim ga ko čorap...

— E, Zelene, tu si, majke mi moje pokojne, slaga, — lanu kum Mate ko s klina.

— A šta, ćuko jedan, — ko ljutito će stari Zelen, — cilo popodne lažeš i mažeš, pa ti niko ne reče da si slaga, a ti meni odprve...

Nasta smij, a kum Mate bi ko da si ga brljavom metlom udarijo po gubici.

— E moj kume Mate, nije se vridno sa Zelenom nosat, doskoči on i mudrijim od tebe, a kamoli ne će tebi...

— Ništa, ništa, zbogom van... — i što bi dlanom o dlan nestade Mate priko polj. A za njim se čujo smij i dobacivanje:

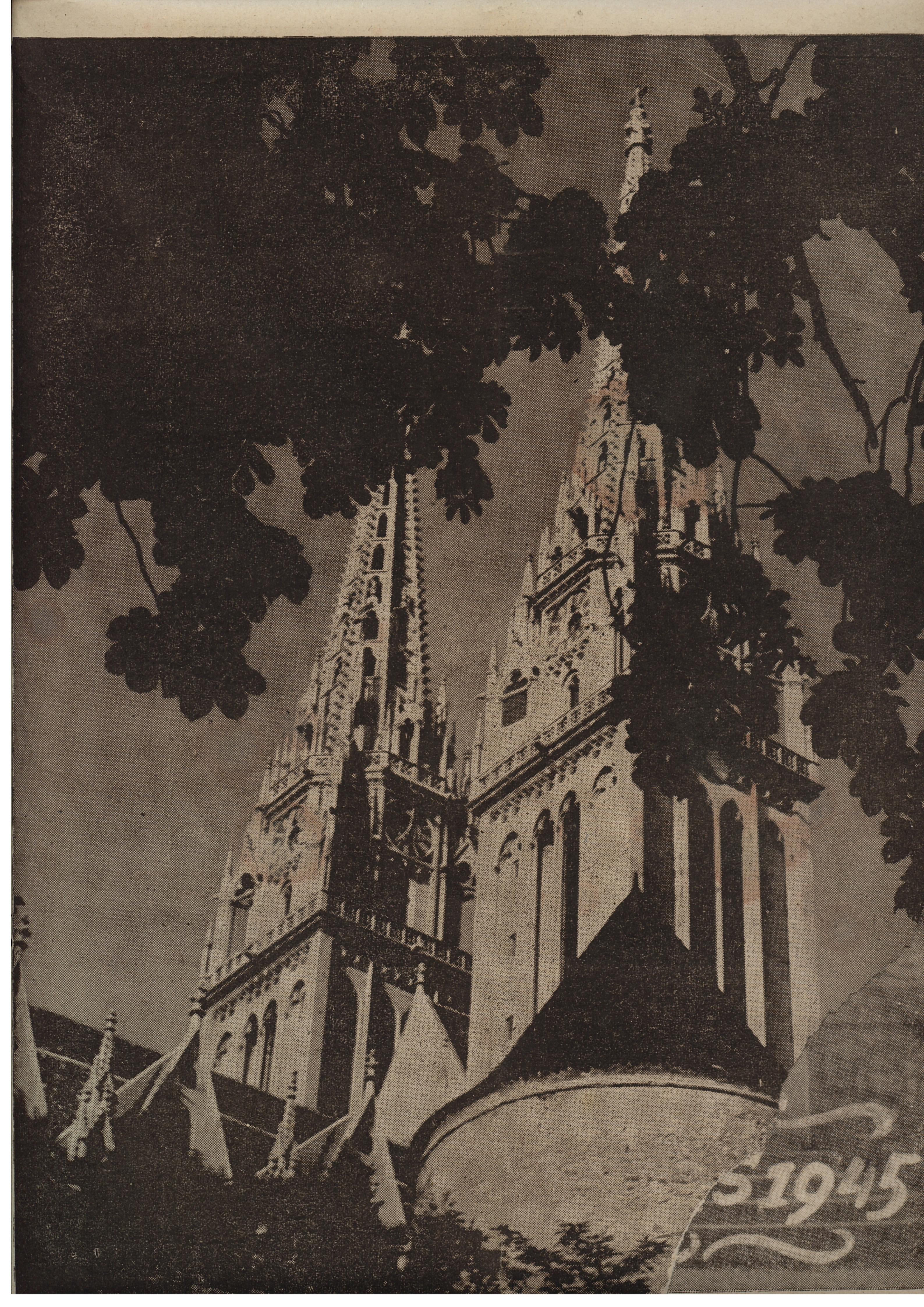
— Zbogom, Mate!

— Bilo ti sritno!

— Pa se opet navrati starom Zelenu na rakiju... ha.. ha!

A Mate se nije obazira, već je brzim korakom zamaka u Dubravu.

»Ustaša«, vjestnik hrvatskog ustaškog oslobodilačkog pokreta. — Izdavač i vlastnik Ustaški Nakladni Zavod. — Ravnatelj i glavni urednik poglavni pobočnik Mijo Bzik. Uredničtvo i uprava: Berislavićeva ulica 10. — Brzoglas: Uredničtvo: 79-00, Uprava: 64-06. — Čekovni račun br. 49.456. — Izlazi tjedno. — Pojedini broj stoji 20 Kuna. — Predplata: godišnje 1040 Kuna, polugodišnje 520 Kuna, tromjesečno 260 Kuna. — Tisak Tiskare Ustaškog pokreta, Berislavićeva ulica 10. — Za tiskaru odgovara Viktor Smokvina, Zagreb, Medovićeva ulica 2.

S1945

PROLJEĆE

Kaj se gizdaš, puca mlada,
protuletju ti bi rada
morti slična bila.

Đund i klaruš, smęh i cvetje
neje, draga, protuletje,
ni šumeća svila.

Vibe žutę i matuli
javkanje su tvoje čuli,
protuletje to je!

Naj šumi i Mura, Drava,
naj ocvete glog i trava,
sam ne lice tvoje!

VINKO KOS